

Förord

I inledningen och i avslutningen till Romarbrevet talar Paulus om trons lydnad (Rom 1:5; 16:26). Med detta uttryck avser Paulus att understryka, att tron inte är en ersättning för lydnaden utan i själva verket den enda väg, som finns till en fungerande lydnad. Redan på hans tid fanns det människor, som menade, att tron skulle vara en ersättning för lydnaden. Främst gällde detta hans forna åsiktsbröder, fariséerna. I likhet med många människor i dag, vilka inte förstår tron, menade dessa, att man obehindrat kunde synda på nåden och strunta i lydnaden, eftersom förlåtelsen ändå fanns. Men Paulus tillbakavisade sådana beskyllningar med orden:

”Gör vi då vad lag är om intet genom tron? Bort det! Vi gör tvärtom lag gällande” (Rom 3:31).

Tron är inte bara vägen till förlåtelse, helande och välsignelse utan är också vägen till fungerande lydnad. Men för många kristna i dag är frågan om tron och gärningarna en härva, som förefaller omöjlig att reda ut. Detta beror på att vi har tappat det bibliska perspektivet på vad lydnad är. Avsikten med denna bok är att återställa detta perspektiv.

I valet av bibelöversättning har jag stannat för 1917 års översättning. Den har förtjänsten att den är ordagrann i förhållande till grundtexten, när det gäller en rad för lydnaden centrala bibliska uttryck. I NT 81 har uttrycket ”samvete” ersatts med ”uppsåt”, vilket gör denna översättning omöjlig att använda, när begreppet lydnad skall studeras. Denna lydnad, som styrs av samvetet, kallas i Bibeln för en vandring genom detta jordelivet på en väg, som leder till Fadern. Jesus själv är den vägen, vilket betyder, att han vill leda oss in i det livsöde och de gärningar, som kan föra oss rätt. Därför möter vi i Bibeln en rad olika uttryck, som alla syftar på denna typ av lydnad. Det talas om att vandra i Anden, vandra i ljuset, vandra inför Gud och vandra i gemenskap med Gud. Dessa uttryck översätts konsekventare och ordagrannare i 1917 års översättning, vilket också har bidragit till att jag föredragit denna framför NT 81.

1

Det nya budet

Sedan Jesus firat den första nattvardsmåltiden med sina lärjungar och tvättat deras fötter, börjar han tala om att detta, som han har gjort för dem, skall de också göra för varandra. Han säger bland annat:

“Har nu jag, er herre och mästare, tvagit era fötter, så är ock ni pliktiga att två varandras fötter. Jag har ju givit er ett föredöme, för att ni skall göra såsom jag har gjort mot er. Sannerligen, sannerligen säger jag er: Tjänaren är icke förmer än sin herre, ej heller sändebudet förmer än den som har sänt honom. Då ni vet detta, saliga är ni, om ni ock gör det..... Ett nytt bud giver jag er, att ni skall älska varandra; ja, såsom jag har älskat er, så skall ock ni älska varandra. Om ni har kärlek inbördes, så skall alla därav förstå, att ni är mina lärjungar” (Joh 13:13-17, 34-35).

Jesus har gett oss ett föredöme och ett nytt bud. Båda dessa sammanfaller till sin innebörd. Jesus har levt ett liv i utgivande kärlek till att tjäna sina medmänniskor och ge sitt liv för dem. I avskedets stund säger han till lärjungarna och till oss, att vi är pliktiga att göra detsamma. Han ger oss ett nytt bud, att vi skall älska varandra. Det kan tyckas, att detta bud inte är nytt. Redan i gamla Testamentet talades det ju om att man skall älska Gud över allting och sin nästa som sig själv. Men när Jesus här ger detta bud i dess nytestamentliga form är det en skärpning av det gammaltestamentliga budet. Här talas inte längre bara om att älska sin nästa som sig själv utan om att tjäna varandra och ge sitt liv för varandra, eftersom det är så Jesus har älskat oss. Och Jesus säger, att om vi lever så, skall alla förstå, att vi är hans lärjungar.

Självtgivelse

En lärjunge är således inte en kristen, som lever på samma sätt som alla andra, men med tillägg av vissa kristna värderingar och kristna vanor. En lärjunge ger sitt liv för bröderna. Johannes poängterar detta senare i sitt första brev:

“Därav att han gav sitt liv för oss har vi lärt känna kärleken; så är ock vi pliktiga att ge våra liv för bröderna” (1 Joh 3:16).

Kärleken är lagens, det vill säga lydnadens, fullkomning (Gal 5:13-23). Detta konstaterande för oss till en mycket viktig slutsats: Lärjungaskap handlar inte om dressyr, där vissa beteenden, handlingsmönster och gärningar tränas fram. Det handlar inte heller om inhämtande av kunskap och färdighetsövning i första hand. Det man lär sig i sitt lärjungaskap handlar om att lära sig handla med rätt motiv och rätt drivfjäder.

En lärjunge handlar av kärlek, där andra människor handlar av egennytta, självhäv-delsebehov, fruktan, girighet, pliktkänsla etc. I Bergspredikan säger Jesus:

“Ni skall icke mena, att jag har kommit för att upphäva lagen eller profeterna. Jag har icke kommit för att upphäva, utan för att fullborda. Ty sannerligen säger jag er: Intill dess himmel och jord förgås, skall icke den minsta bokstav, icke en enda prick av lagen förgås, förrän det allt har fullbordats. Därför, den som upphäver ett av de minsta bland dessa bud och lär människorna så, han skall räknas för en av de minsta i himmelriket; men den som håller dem och lär människorna så, han skall räknas för stor i himmelriket. Ty jag säger er, att om er rättfärdighet icke övergår de skriftlärdes och fariséernas, så skall ni icke komma in i himmelriket” (Matt 5:17-20).

Inte dressyr

Jesus säger här, att lagen är ett uttryck för Guds vilja, och den viljan kommer aldrig att ändras. Frälsningen upphäver inte lagen. Men samtidigt pekar Jesus på de allra lagtrognaste, som gick att uppleta i hans samtid, nämligen fariséerna. Och han säger till sina åhörare, att om inte deras rättfärdighet övergår fariséernas, så skall de inte komma in i himmelriket. Varför det? Fariséerna hade lagen i huvudet och följde den av pliktkänsla, fruktan och självhäv-delsebehov. Lagen var utgångspunkten för en sorts dressyr, där en rad beteenden tränades fram. Men denna form av lydnad gav inte upphov till kärlek. Den fostrade fram de människor, som dödade Jesus. Själv säger Jesus, att han kommit för att fullborda lagen. Grundvalen för människans lyd-nad skulle inte vara en kunskap i huvudet utan en kärlek i hjärtat. Redan Jeremia hade cirka sex hundra år tidigare profeterat med orden:

“Nej, detta är det förbund, som jag skall sluta med Israels hus i kommande dagar, säger HERREN: !ag skall lägga min lag i deras bröst och i deras hjärtan skall jag skriva den, och jag skall vara deras Gud, och de skall vara mitt folk” (Jer 31:33).

När Paulus undervisar om våra gärningar och deras värde, utgår han hela tiden från motivet för våra handlingar och inte från handlingarna själva. Han säger:

“Om jag talade både människors och änglars tungomål, men icke hade kärlek, så vore jag allenast en ljudande malm eller en klingande cymbal. Och om jag hade profetians gåva och visste alla hemligheter och ägde all kunskap och om jag hade all tro, så att jag kunde förflytta berg, men inte hade kärlek, så vore jag intet. Och om jag gäve bort allt vad jag ägde till bröd åt de fattiga, ja, om jag offrade min kropp till att brännas upp, men icke hade kärlek, så vore detta mig till intet gagn” (1 Kor 13:1-3).

När Paulus delar in gärningar i goda och dåliga, gör han inte upp någon syndkatalog, där vissa gärningar är fula och andra bra, utan han delar in gärningarna i sådana som är gjorda av kärlek och sådana som inte är gjorda av kärlek. Paulus talar också om

människor, som offerar sin kropp till att brännas upp, alltså personer, som ger sitt liv för andra. Men han säger samtidigt, att detta är meningslöst, om man inte gör det av kärlek.

En hjärtesak

Lydnad är sålunda inte i första hand ett informationsproblem. Detta trodde judarna på Paulus tid. De menade, att ju mer kunskap de kunde få om Guds vilja, desto bättre skulle deras lydnad bli. Nya Testamentet talar däremot om, att bara den lydnad räknas inför Gud, vilken kommer från hjärtat. Problemet med lydnaden är sålunda inte vår okunnighet utan vårt hjärtelag. Paulus inskräpper till och med, att om inte vårt hjärtelag får förändras, innebär bara en ökande kunskap om Guds vilja en stigande ondska i våra liv. Han säger:

“Vad skall vi då säga? Är lagen synd? Bort det! Men synden skulle jag icke ha lärt känna, om icke genom lagen; ty jag hade icke vetat av begärelsen, om icke lagen hade sagt: ‘Du skall icke ha begärelse.’ Men då nu synden fick tillfälle, uppväckte den genom budordet allt slags begärelse i mig. Ty utan lag är synden död. Jag levde en gång utan lag; men när budordet kom, fick synden liv, och jag hemföll åt döden. Så befanns det, att budordet, som var givet till liv, det blev mig till död; ty då synden fick tillfälle, förledde den mig genom budordet och dödade mig genom det” (Rom 7:7-11).

Den oomvända människans hjärtelag står under syndens förtecken. Och Paulus beskriver i denna text, att ju mer den syndiga människan får kunskap om budordet, desto mer kommer synden att få liv och bli en tvingande makt. Det behöver inte nödvändigtvis yttra sig i att man med växande insikt i lagen systematiskt börjar bryta mot allt fler av lagens bud. Man kan i stället göra som Paulus gjorde själv under sin tid som farisé. Han försökte uppfylla lagen allt bättre och bättre, men det ledde ändå till sist till att han blev en ovanligt ondskefull människa, som andades hot och mordlust (Apg 9:1). Den sortens lydnad har Gud ingen användning för.

Vi finner sålunda, att människan kan försöka uppnå lydnad inför Gud på två olika sätt. Det ena handlar om att ha lagen i huvudet och följa den. Drivfjädern kan därvid vara fruktan för straff, självhävdelsebehov, plikt känsla eller följderna av en fostran, som närmast är att likna vid en beteendeträning. Men lydnad kan också framspringa ur ett förändrat hjärtelag. Då behöver man inte ha lagen i huvudet. Den finns i hjärtat. Man drivs av kärleken och har då i regel inte en massa olika handlingsalternativ att välja mellan, utan kärleken bjuder en vad som är rätt i varje situation.

Krav gör oss oäkta

Budlydnaden leder förr eller senare till hyckleri. Lagen föreskriver ju, att människan skall göra kärlekens gärningar, och hyckleriets gärningar infinner sig automatiskt, när man försöker att göra dessa gärningar utan att ha kärleken som drivfjäder i sitt hjärta. Det är därför, som Jesus säger till fariséerna:

“Ve er, ni skriftlärde och fariséer, ni skrymtare, som ger tionde av mynta och dill och kummin, men underlåter det som är viktigast i lagen, nämligen rätten och barmhärtigheten och troheten! Det ena borde ni göra, men icke underlåta det andra. Ni blinda ledare, som silar bort myggan och sväljer kamelen! Ve er, ni skriftlärde och fariséer, ni skrymtare, som gör det yttre av bågaren och fatet rent, medan de inuti är fulla av vad ni har förvärvat genom rofferi och omättlig ondska! Du blinde farisé, gör först insidan av bågaren ren, för att sedan också dess utsida må bli ren” (Matt 23:23-26).

Jesus gör här för det första den allmänna iakttagelsen, att budlydnad leder till skrymteri. För det andra konstaterar han också, att budlydnad alltid tenderar att centreras kring oväsentligheter. Lagen föreskrev, att man skulle ge tionde av markens gröda. Bårgade man av några tunnland med vete, kunde det naturligtvis bli ganska mycket. Men när man som fariséerna gick ut och knipsade av var tionde dillplanta i köksträdgården, hade man överskridit gränsen för det löjligen. För det tredje talar Jesus om vägen till lydnad. Det handlar om att göra insidan av bågaren ren. Varje människa, som någonsin diskat, vet, att inte mycket är vunnet, om man bara diskar utsidan på alla kärl, medan fat, koppar och tallrikar på insidan är fulla av säsrester och annat gammalt kladd. När insidan blir ren, blir allt rent.

Biblisk lydnad åstadkommes sålunda genom en inre rengöringsprocess. Jag kan aldrig bli en kärleksfull människa bara genom att göra kärlekens gärningar. Lika lite kan jag bli en neger genom att måla mig i ansiktet. Men den dag jag har fått ett förvandlat hjärta, så att kärleken bor där, då börjar lydnaden att bli en enkel självklarhet.

Lydnaden är inte ett informationsproblem. I stället är den en fråga om ett förvandlat hjärta. När hjärtat är förvandlat, vill vi tjäna människorna och ge våra liv för dem. Bara denna lydnad kallar Jesus för lärjungaskap.

Festförstöraren Jesus

Vi har vant oss vid att se på Jesus som en person, som på alla sätt försökte dra alla människor till sig. Med denna falska tanke som förebild försöker vi också locka alla människor till församlingen, oavsett vad de har för motiv att komma med i den. Vi har nog blivit märkligt förblindade för den omständigheten, att Jesus ofta stötte människor ifrån sig. I Luk 14:1-24 berättar Lukas om hur Jesus gick till väga, när han blev hembjuden till en av de förnämligaste fariséerna på en sabbatsdag. Där fanns mycket folk, och det var en fin fest. Mänskligt att döma var det en stor heder för Jesus, att han fick vara med på ett hörn. Men Jesus gjorde allt för att utmana. Det började med att han botade en sjuk på sabbaten. Sedan började han högt och tydligt undervisa om hur fel det var att hålla på och fika efter de finaste platserna vid bordet. Efter detta granskade han värdens inbjudningslista. Vilka hade han bjudit? Jo, rika och förnäma vänner, som kunde tänkas bjuda igen. Jesus talade om, att det är mycket bättre att bjuda sådana, som inte kan bjuda igen, ty då får man en skatt i himlen. Till sist höll han en predikan om hur mycket undanflykter människor har från att leva i verklig lydnad gentemot Gud. Den förnämlige fariséen tillhörde sannolikt inte Jesu varmaste anhängare efter denna katastrofala sabbat. Både han och hans gäster hade blivit så genomlysta och avslöjade i all sin futtighet och torftighet, att någon större feststämning kan det knappast ha varit fråga om.

Varför gjorde Jesus så? Gud vill ju, att alla människor skall bli frälsta. Slutet av samma kapitel undervisar oss om orsakerna:

“Och mycket folk gick med honom; och han vände sig om och sade till dem: ‘Om någon kommer till mig och han därvid ej hatar sin fader och sin moder och sin hustru och sina barn och sina bröder och systrar, därtill ock sitt eget liv, så kan han icke vara min lärjunge. Den som icke bär sitt kors och efterföljer mig, han kan icke vara min lärjunge. Ty om någon bland er vill bygga ett torn, sätter han sig icke då först ned och beräknar kostnaden och ser till, om han äger, vad som behöves för att bygga det färdigt? Eljest, om han lade grunden, men icke förmådde fullborda verket, skulle ju alla som fick se det begynna att begabba honom och säga: ‘Den mannen begynte bygga, men förmådde icke fullborda sitt verk.’ Eller om en konung vill draga ut i krig för att drabba samman med en annan konung, sätter han sig icke då först ned och tänker efter, om han förmår att med tio tusen möta den som kommer emot honom med tjugu tusen? Om så icke är, måste han ju, medan den andre ännu är långt borta, skicka sändebud och underhandla om fred. Likaså kan ingen av

er vara min lärjunge, om han icke försakar allt vad han äger. - Så är väl saltet en god sak; men om saltet mister sin sälta, varmed skall man då återställa dess kraft? Varken för jorden eller för gödselhögen är det tjänligt; man kastar ut det. Den som har öron till att höra, han höre” (Luk 14:25-35).

Det står, att mycket folk gick med honom. Där Jesus gick, stannade han plötsligt, vände sig om och talade. Budskapet var det kärvast tänkbara. Det var inte de locktoner, som vi brukar ha på våra väckelsemöten, när vi försöker säga, att om människor bara går med i församlingen, så ordnar sig allt. Rimligtvis bör skaran ha varit mindre, när Jesus gick därifrån.

Lärjungar och anhängare

I sin predikan gjorde Jesus en åtskillnad mellan lärjungar och andra anhängare. De senare fick inte ens någon egen beteckning. Orsaken därtill var helt klar. Jesus ville samla lärjungar och ingenting annat. De, som bara var anhängare, uppmanades att ompröva sin ställning i förhållande till Kristus. Helst skulle de omvända sig fullständigt och bli lärjungar. Men om de inte ville detta, var det bättre, att de gick hem. Jesus berättade liknelserna om mannen, som byggde ett halvfärdigt torn, och om kungen, som tänkte dra ut i krig mot en övermäktig fiende. I båda fallen skulle slutresultatet bli ett fiasko. Jesus ville undervisa om att det är bara lärjungar, som kan lyckas. Anhängare gör fiasko förr eller senare.

Vad är då skillnaden mellan en lärjunge och en anhängare? Allmänt kan man svara, att anhängaren söker sig till Kristus för att få något för egen del. Lärjungen däremot söker sig till Kristus, därför att denne står för det som är rätt, sant och gott i en ond och fallen värld. Lärjungens ställningstagande innebär därmed, att han är villig att resa sig upp emot ondskan och sönderfallet i världen. Och han vill göra detta, därför att det rätta är rätt och det sanna är sant. Hans ställningstagande markeras därav, att han är villig att stå för det rätta och sanna, om det också skulle kosta honom livet. Han är inte ute efter att bara få för egen del. Han söker en möjlighet att leva ett liv, som är rättfärdigt. Sedan må rättfärdigheten kosta honom såväl hans ägodelar som uppskattningen från hans närmaste. Han är villig att ta på sig ett kors för glädjen att leva ett sant och meningsfullt liv.

Självcentrering och Kristuscentrering

Anhängaren har sig själv och sina behov som centrum för sitt ställningstagande. Han kommer gärna till Kristus, om han därmed kan vinna stora fördelar men han kan lika gärna söka sig till vilken guru som helst och vilken ideologisk rörelse som helst, om dessa vinkar med större förmåner. Sanningen spelar en underordnad roll i förhållande till förmånerna.

För lärjungen står Jesus och hans önskemål i centrum. Lärjungen är kristen för att Jesu liv skall spridas ut i skapelsen. Han är det för sin Frälsares skull och för skapelSENS skull. Anhängaren söker sig till Jesus för sin egen skull.

Förutom av villigheten att bära ett kors kännetecknas lärjungen av att han efterföljer Kristus. Jesus sade om sig själv:

“Jag är vägen och sanningen och livet; ingen kommer till Fadern utom genom mig” (Joh 14:6).

Den första kristna församlingen kallades också för “den vägen” (Apg 9:2). Den väg, som här omtalas, är lydnadens väg. Och den lydnad, som åsyftas, är en personlig lydnad och inte en budlydnad. En budlydnad är allmän. Den gäller i lika utsträckning för alla människor. En personlig lydnad är däremot troheten mot det, som Gud har bestämt för varje människa individuellt. När Jesu lärjungar lever i efterföljelse, vandrar de i Jesu fotspar. Jesus går före och lärjungarna går efter. Varje lärjunge har sin egen väg att vandra. Jesus går före den ene lärjungen ut på missionsfältet. Han går före en annan lärjunge in i församlingen i hemlandet. En tredje lärjunge får efterfölja sin mästare ut i barmhärtighetsgärningar, andra in i förbönstjänst och så vidare. Efterföljelseprincipen präglas av ett kallelsemedvetande. Lydnaden består inte i att alla skall göra allt. Vi är i stället kallade till deluppgifter i det stora sammanhanget. När var och en utför den uppgift, som Herren ålägger honom, uppbyggs Kristi kropp från att vara en mänsklig förening till att bli en andlig organism. Därigenom stärks enheten, och de olika lemmarna kan stödja och hjälpa varandra med de kallelser och nådegåvor, som var och en får i anslutning till sin efterföljelse.

Försakelse och välsignelse

Ingen kan vara Jesu lärjunge, om han inte försakar allt vad han äger. Detta betyder inte, att vi allihop skall sälja allt vi äger och ge till de fattiga, medan vi själva vandrar omkring i lump och trasor, hemlösa och hungrande. Börjar vi förkunna en sådan lydnad, är vi tillbaka i budlydnadens tänkesätt. Där gäller nämligen lydnaden på lika sätt för alla. Lärjungens lydnad är däremot en beredvillighet att försaka allt för rättfärdighetens skull, om hans herre leder honom till det. Han är villig att offra även sitt eget liv.

Bibeln talar mycket om Guds löften till den troende och om de välsignelser, som förbundet med Gud ger till den troende. Samtidigt talas det mycket om självförnekelse och försakelse. Hur går detta ihop? Svaret är närmast detta: Om jag blir kristen för välsignelsernas skull, mister jag förmågan att ta emot välsignelserna så, att dessa står i rättfärdighetens tjänst. Förr eller senare blir då dessa välsignelser mig till fall. När Gud ledde Israels folk in i det land, som flöt av mjölk och honung, lät han Mose profetera redan innan folket hade satt sina fötter på landets jord, att de rikedomar man där skulle möta också skulle få folket att vända Gud ryggen (5 Mos 32:10-18). Israels folk bestod inte av lärjungar utan av anhängare. När Bibeln talar om lärjungens vilja att försaka, handlar det om en frivillig inställning från lärjungens sida. För att försakelsen skall bli frivillig, måste det finnas en möjlighet att söka och behålla förmåner för egen räkning. Därför finns alla Guds löften för den kristnes del, men om dessa skall fungera, måste det finnas en beredskap till försakelse.

Utanför lägret

Att leva i efterföljelse handlar om att kunna ta emot Guds speciella vilja för ens liv och följa den uppenbarelse, som man därvid får. Eftersom man då ställer sig upp för rättfärdigheten i en ond värld, måste efterföljelsen bli en smäleken och lidandets väg. I Hebreerbrevet 13: 10-13 läser vi:

“Vi har ett altare, från vilket de som gör tjänst vid tabernaklet icke har rätt att få något att äta. Det är ju så, att kropparna av de djur, vilkas blod översteprästen bär in i det allraheligaste till försoning för synd, ‘bränns upp utanför lägret’. Därför var det ock utanför stadporten, som Jesus utstod sitt lidande, för att han genom sitt eget blod skulle helga folket. Låt oss alltså gå ut till honom ‘utanför lägret’ och bära hans smälek.”

Att tillhöra Jesus är sålunda att vara utanför lägret i smälek och skam. Budlydnaden kan i allmänhet utformas så, att man blir kvar inne i lägret. Jesus dog utanför Jerusalems. Inne i staden fanns de präster och fariséer, som hade satt budlydnaden i system. De var allmänt aktade och respekterade. Det kan vi också bli, så länge vår lydning inför Gud inte är av personligt slag. Om vi inte blir snipiga moralister av vår budlydnad, behöver vi endast sällan räkna med höggradig förföljelse för vår tros skull. Men efterföljelsen gör, att vi hamnar utanför lägret på ett eller annat sätt.

Läser man i Gamla Testamentet om folkets vandring genom öknen, får man en klar bild av vad som försiggick utanför lägret. Där avrättades brottslingar. Där hade man soptippen. Där vistades de spetälska. Men, märkligt nog, just utanför lägret ställde Mose uppenbarelsetältet:

“Men Mose hade för sed att taga tältet och slå upp det ett stycke utanför lägret; och han kallade det ‘uppenbarelsetältet’. Och var och en som ville rådfråga HERREN måste gå ut till uppenbarelsetältet utanför lägret.” (2 Mos. 33:7).

Redan i folkets ökenvandring fanns här en profetisk förebild till det fungerande lyd-nadslivet. Den, som är villig att gå utanför lägret för rättfärdighetens skull, är också lovad att få uppenbarelse från Gud om efterföljelsens väg. Det var den uppenbarelse, som Mose fick i uppenbarelsetältet för hela folkets räkning. Tältet stod inte mitt inne i lägret. Det stod på den plats, där man avrättade brottslingar och där de utstötta vistades. Den, som frivilligt går ut till den platsen, har möjligheten att möta Guds uppenbarelse över sitt liv.

Ett meningsfullt liv

Allt tal om smälek och försakelse kan få denna form av liv att framstå som avskräckande och frånstötande. Men detta är inte Bibelns budskap. I Efesierbrevet 2:8-10 läser vi:

“Ty av nåden är ni frälsta genom tro - och det icke av er själva, Guds gåva är det - icke av gärningar, för att ingen skall berömma sig. Ty hans verk är vi, skapade

i Kristus Jesus till goda gärningar, vilka Gud förut har berett, för att vi skall vandra i dem.”

Med dessa ord talar Paulus om för oss, att vi inte är frälsta av våra gärningar, men vi blir frälsta till goda gärningar. Dessa har Gud bestämt i förväg. När vi läser brevets första kapitel, förstår vi, att dessa gärningar, som är beslutade över varje människa, i själva verket är uttänkta av Gud, innan han skapade världen. Varje människas i förväg beredda gärningar utgör en pusselbit i det stora pussel, som Gud lägger med skapelsen fram till Jesu återkomst. När Gud beslutade pusslet, innan världen var skapad, visste han vilka människor, som skulle komma att utföra de förutberedda gärningarna. På denna insikt vilar hela hans frälsningsplan för mänskligheten. Men detta innebär också, att om vi skall kunna leva ett verkligt meningsfullt liv, måste vi komma in i dessa gärningar, som Gud tänkt ut. Det är bara då, som våra liv kan bidra till en frukt, som blir bestående.

Alla människor, troende såväl som icke troende, söker ett meningsfullt liv. Själva begreppet är intressant. Om mitt liv skall vara meningsfullt, måste någon ha menat något med mitt liv. Denne någon kan knappast vara jag själv, eftersom den meningen måste finnas uppgjord från början och vara en del i en större helhet. De flesta människor, som använder detta uttryck, menar emellertid bara ett liv, som känns behagligt för dem själva. Men Bibeln undervisar oss om att det bara finns ett meningsfullt liv för varje person. Detta liv är att komma in i de förutberedda gärningar, som Gud har tänkt ut. Och även om den väg, som Herren vill leda oss på, är en lidandesväg, är det i praktiken den onda meningsfulla väg, som finns för våra liv. Den människa, som tappat detta perspektiv över sitt liv - och detta är vanligt också bland bekännande kristna - tror lätt, att livets mening ligger i att man lyckas med det man föresätter sig. Vilka uppgifter, som man går in i, är däremot av underordnad betydelse enligt detta synsätt. Huvudsaken är, att man lyckas. Det kan handla om världsliga projekt men lika gärna om religiösa projekt. Man kan lyckas i världen, och man kan lyckas i församlingen. Men Bibeln klargör, att det är viktigt inte bara att lyckas, utan att Gud får lyckas med det han själv har tänkt.

Många menar, att Predikaren i Gamla Testamentet var kung Salomo. I andra kapitlet av Predikarens bok beskrivs, hur Predikaren hade levt som kung i Jerusalem. Han hade uppfyllt sitt liv med en rad projekt. Han hade lyckats med allt. Han ägde allt han kunde önska sig. Han säger:

“Intet som mina ögon begärde undanhöll jag dem, och ingen glädje nekade jag i mitt hjärta. Ty mitt hjärta fann glädje i all min möda, och detta var min behållna del av all min möda. Men när jag vände mig till att betrakta alla de verk, som mina händer hade gjort, och den möda, som jag hade nedlagt på dem, se, då var det allt fåfänglighet och ett jagande efter vind. Ja, under solen finnes intet som kan räknas för vinning” (Pred 2:10-11).

Allt, som förut känts så intressant och meningsfullt, upplevde Predikaren som meningslöst, när han på sin ålders höst summerade sitt liv. Med alla sina projekt hade han jagat efter vind. Vi kunde lika gärna ha skrivit, att han jagade efter Anden. För i

såväl hebreiskan som i grekiskan är det samma ord för ande och vind. Hans slutsats blir till sist, att ingenting under solen kan räknas för vinning. Ingenting, som människan själv beslutar, kan någonsin föra skapelsen framåt. Det är lika meningslöst att försöka detta som att ta fatt vinden.

Men det finns ett annat sätt att leva. Det handlar inte om att försöka fånga in Anden/vinden utan att låta sig fångas av Anden och drivas, dit Anden's vind blåser. För att detta skall bli möjligt, måste man ge upp sig själv och inte längre försöka använda Anden/vinden för sina egna syften. I stället får man underordna sig Anden och bli ledd av honom. Det blir en fråga om vad Anden syftar till och inte vad vi själva vill åstadkomma. Anden har nu initiativet och inte människan själv.

Jesus undervisade Nikodemus om denna annorlunda livsform. Han sade bland annat:

“Vinden blåser, vart den vill, och du hör dess sus, men du vet icke, varifrån den kommer, eller vart den far; så är det med var och en som är född av Anden” (Joh 3:8).

En människa, som drivs av Anden, är på väg dit vinden blåser, men detta är något, som vi inte på förhand kan veta särskilt mycket om. Abraham visste inte så mycket om vart Herren tänkte föra honom eller hur hans liv skulle bli, när han bröt upp från Ur. Paulus gav sig inte ut på noga planlagda missionskampanjer. Deras liv blev på detta sätt spännande och innehållsrikt. Paulus liv blev mycket mera fantastiskt än om han hade varit en jäktad resepredikant med mänsklig planläggning uppgjord årtal i förväg. Den sekulariserade människan blir ofta till sist blaserad och trött på livet. Det har inte längre några överraskningar att bjuda, annat än om man för allt högre kostnader satsar på allt större vidlyftigheter i ens liv. Den, som låter sig föras av Anden, möter däremot ständigt nya, intressanta situationer. På detta sätt förs man in i ett meningsfullt liv. Ständigt inträffar något nytt. Det råder ingen brist på omväxling. Och de gärningar, som man blir förd in i, är sådana, som har en bestående betydelse för skapelsen eller delar därav. När man blir gammal och summerar sitt liv, kan man se, att man blev ledd till insatser, vars betydelse inte förbleknar.

Beräkna priset

Men vägen är en lidandesväg. Kung David, som visste mycket om denna sortens liv, säger bland annat:

“Den rättfärdige måste lida mycket, men HERREN räddar honom ur allt. Han bevarar alla hans ben ; icke ett enda av dem skall sönderslås” (Ps 34:20-21).

Den rättfärdige måste lida, men Herren skall bevara hans inre fasthet. Han bryts inte ned av lidandet, utan detta får i stället en stärkande och uppresande funktion. Jesaja säger detsamma i en av sina syner över Herrens lidande tjänare:

“Herren, HERREN har givit mig en tunga med lärdom, så att jag förstår att genom mina ord hugsvala den trötte; han väcker var morgon mitt öra, han

väcker det till att höra på lärjungasätt. Ja, Herren, HERREN har öppnat mitt öra, och jag har ej varit gensträvig, jag har ej vikit tillbaka. Jag höll fram min rygg åt dem som slog mig och mina kinder åt dem som ryckte mig i skägget; jag skylde icke mitt ansikte mot smädelse och spott. Men Herren, HERREN hjälper mig, därför kände jag ej smädelsen, därför gjorde jag min panna hård såsom sten; jag visste ju, att jag ej skulle komma på skam.”

Jesus uppmanade sina anhängare att bli lärjungar. För att bli detta måste man ha tänkt över priset. Det liv av efterföljelse, som man kommer in i som lärjunge, är det enda meningsfulla liv, som finns. Det är uppfyllt av välsignelse. Det är i sann mening överflödande. Men man måste ge upp sig själv, och man måste acceptera, att vägen är en lidandesväg. Man blir buren av Herren i dessa lidanden, där man står upp för rättfärdigheten i en ond värld. Men likväl måste man ha bestämt sig inte bara för välsignelsen utan också för lidandet, innan man börjar vandrigen med Herren. Annars fungerar det inte. Eller också kommer lidandena som en obehaglig överraskning, som får en att lämna den väg, som man slagit in på.

Hjärttransplantationen

Eftersom nu efterföljelsens lydnad är så dyrbar för Gud, borde man kunna vänta sig, att det skulle stå på var och varannan sida i Bibeln, hur man gör för att höra Guds röst. Men undervisningen i detta ämne är minst sagt sparsam. På många ställen bara konstateras det, att den som tillhör Jesus hör hans röst. När Jesus undervisar om den gode herden, säger han bland annat:

“Och när han har släppt ut alla sina får, går han framför dem, och fåren följer honom, ty de känner hans röst. Men en främmande följer de alls icke, utan flyr bort ifrån honom, ty de känner icke den främmandes röst” (Joh 10:4,5).

På samma sätt säger Jesus, när han står inför Pilatus:

“Var och en som är av sanningen, han hör min röst” (Joh 18:37).

Och i lagen står bland annat:

“HERREN, er Gud, skall ni efterfölja, honom skall ni frukta, hans bud skall ni hålla, hans röst skall ni höra, honom skall ni tjäna, och till honom skall ni hålla er” (5 Mos 13:4).

Det verkar, som om Guds röst var något, som man förutsattes höra. Vi menar lätt, att problemet ligger i att höra Guds röst. Bara vi får veta, vad Gud vill, skall vi nog göra det. Men Bibelns undervisning är en annan. Guds röst går att höra, men när man har hört den, kan den lätt uppfattas som ett hårt tal. Problemet ligger inte i att höra Guds röst utan i att vilja göra det, som Gud bjuder. Efterföljelsen är ett viljeproblem och inte ett informationsproblem. Lyssna till Herrens hjärtesuck i Psaltaren:

“Men mitt folk ville ej höra min röst, och Israel var mig icke till viljes. Då lät jag dem gå i deras hjärtans hårdhet, de fick vandra efter sina egna rådslag. O, att mitt folk ville höra mig och vandra på mina vägar! Då skulle jag snart kuva deras fiender och vända min hand mot deras ovänner” (Ps 81:12-15).

För Gud var inte problemet, att folket inte kunde höra hans röst, men han sörjer över att de inte ville.

Samma tankegång återkommer i psalm 95. Den börjar med att folket träder fram inför Gud med lovsång och fröjderop. Allt verkar vara så underbart väl beställt. Plötsligt talar tydligen Gud profetiska ord till sitt folk. Trots lovsången är tydligen inte allt, som det skall vara. Gud säger:

“O, att ni ville i dag höra hans röst! Förhärda icke era hjärtan såsom i Meriba, såsom på Massas dag i öknen, där era fäder frestade mig, där de prövade mig, fastän de hade sett mina verk. I fyrtio år var det släktet mig till leda, och jag sade: ‘De är ett folk, som far vilse med sitt hjärta, och de vill icke veta av mina vägar.’ Så svor jag då i min vrede: ‘De skall icke komma in i min vila.’”

Här fanns ett underbart gudstjänstväsende med lovsång och handklappning och fin mötesatmosfär. Men plötsligt talar Gud om förhärdelse och ovilja att höra hans röst. Denna glada, gudstjänstfirande församling liknas vid det motspänstiga folket i öknen. Efterföljelsen är ett viljeproblem och inte ett informationsproblem. Hur lätt ersätter vi inte efterföljelsen med ett väloljat gudstjänstmaskineri!

Lyssna är att vilja höra

Även Jesus betonade beredvilligheten till lydnad som en absolut förutsättning för att man skall höra Guds röst. Han säger:

“Om någon vill göra hans vilja, så skall han förstå, om denna lära är från Gud, eller om jag talar av mig själv” (Joh 7:17).

Den förändring av vår vilja, som är en förutsättning för verklig lydnad, beskriver Herren genom profeten Hesekiel med följande ord:

“Och jag skall ge er ett nytt hjärta och låta en ny ande komma i ert bröst; jag skall taga bort stenhjärtat ur er kropp och låta ge er ett hjärta av kött. Jag skall låta min Ande komma i ert bröst och så göra, att ni vandrar efter mina stadgar och håller mina rätter och gör efter dem” (Hes 36:26-27).

Lydnad förutsätter sålunda en hjärttransplantation. Stenhjärtat måste ut och ett levande hjärta av kött sättas in i stället. Den helige Ande står för det nya hjärtats och den nya viljans funktioner. Med Anden kommer pånyttfödelsen och även Andens dop och andeuppfyllelsen. Men det finns också en process av motsatt slag. Stenhjärtat måste bort. Hela processen kallas för omvändelse. Vi använder ofta detta ord utan att riktigt göra klart för oss, vad det betyder. I regel menar vi, att man omvänder sig, när man börjar bekänna en tro på Jesus. Om vi emellertid ser omvändelsen utifrån lydnadens perspektiv, blir det annorlunda. Lydnadens yttersta konsekvens är att mista sitt liv för Jesu skull. Omvändelsen innebär då, att jag övergår från att försöka behålla och bevara mitt liv till att i stället medvetet satsa mitt liv, så att jag kan förlora det för rättfärdighetens skull. Jesus uttrycker denna omvändelsens innebörd allra klarast med vetekornets lag:

“Sannerligen, sannerligen säger jag er: Om icke vetekornet faller i jorden och dör, så förblir det ett ensamt korn; men om det dör, så bär det mycken frukt. Den som älskar sitt liv, han mister det, men den som hatar sitt liv i denna världen, han skall behålla det och skall ha evigt liv. Om någon vill tjäna mig,

så följ honom; och där jag är, där skall också min tjänare få vara. Om någon tjänar mig, så skall min Fader ära honom” (Joh 12:24-26).

Jesus talar här om människor, som hatar sitt liv i denna världen i stället för att älska det. Han talar om människor, som har upptäckt, att om man i lydighet är beredd att ge sitt liv för Jesu skull och för rättfärdighetens skull, så kan ens liv bära frukt på ett sätt, som det inte kan, om man på något sätt vill skona sitt liv eller kompromissa med den yttersta lydigheten. Om vi på det sättet är kompromisslösa, så kommer Fadern att ära oss. Han kommer att stadfästa den lydighet, som han leder oss in i, så att den bär en bestående frukt. Denna sorts lydighet kan vi aldrig besluta oss för i köttet. Om inte Gud utför sin hjärttransplantation, kommer denna lydighet i kärlek aldrig till stånd.

Petrus får hjälp

Låt oss nu se ett praktiskt exempel från Bibeln på en hjärttransplantation. Vi läser om Simon Petrus:

“Då han (Jesus) nu vandrade utmed Galileiska sjön, fick han se två bröder, Simon som kallas Petrus, och Andreas, hans broder, kasta ut nät i sjön, ty de var fiskare. Och han sade till dem: ‘Följ mig, så skall jag göra er till människofiskare.’ Strax lämnade de näten och följde honom” (Matt 4:18-20).

Sällan ser vi i Sverige människor bryta upp på det här sättet och bara släppa vad de har för händer för att följa Jesus. Vi kan lätt tycka, att detta om något var en omvändelse. När vi sedan följer Simon Petrus genom evangelierna, finner vi, att han får vara med om den ena märkliga händelsen efter den andra. Vid ett tillfälle går han på vattnet. Vid ett annat tillfälle bekänner han, att Jesus är Messias. Han är med på förklaringsberget och ser Jesus i hans härlighet. Han är med Jesus inne hos Jairus dotter, när hon uppväcks från de döda. I likhet med de andra lärjungarna går han ut till de förlorade fåren av Israels hus för att bota sjuka, uppväcka döda, göra spetälska rena och driva ut onda andar (Matt 10:8). Guds kraft var mäktigt verksam, som det brukar heta på Kanaans moderna tungomål. Och ändå var omvändelsen inte avslutad. Stenhjärtat var inte borta, och det nya hjärtat var ännu inte till fullo insatt. Lukas berättar (22:14-34), hur lärjungarna omedelbart efter nattvardsmåltiden blir inbegripna i en diskussion om vem av dem som var den störste och förnämste. Det var inte första gången, som detta tema var uppe. Jesus hade tidigare måst återföra dem till ordningen på denna punkt, men eftersom stenhjärtat fanns kvar, tenderade samtalsämnet att återkomma. När nu Jesus på nytt undervisar om hur dåraktig hela frågan är, säger han plötsligt

“Simon, Simon! Se, Satan har begärt att få er i sitt våld för att kunna sålla er såsom vete; men jag har bett för dig, att din tro icke må bli om intet. Och när du en gång har omvänt dig, så styrk dina bröder.’ Då sade han till honom: ‘Herre, jag är redo att med dig både gå i fängelse och gå i döden. Men han svarade: ‘Jag säger dig, Petrus: I dag skall icke hanen gala, förrän du tre gånger har förnekat mig och sagt, att du icke känner mig.’”

Markus har sparat på ytterligare ett ord från Petrus i detta sammanhang. Vi läser i Markus 14:29:

“Då svarade Petrus honom: ‘Om än alla andra kommer på fall, så skall dock jag det icke.’”

Det är således i en prestigemättad atmosfär, som Petrus lovar att ge sitt liv för sin mästares skull. Jesus säger samtidigt, att Petrus ännu inte har omvänt sig. Han hade levt ett efterföljelseliv i flera år. Han hade brutit upp från sin ursprungsmiljö och vandrat med Herren. Han hade fått se många underverk och fått förmedla många själv. Men hans omvändelse var ännu inte färdig. Stenhjärtat, prestigejärtat, fanns kvar. Det som sedan skedde, när Petrus förnekade sin mästare och efteråt gick bort och grät bitterligen, var en nödvändighet för att omvändelsen skulle bli fullbordad. Petrus fick då uppleva något, som i Bibeln kallas förkrosselse. Stenhjärtat måste förkrossas. Den förkrosselsen uppkommer, när man inte längre kan bortförklara eller ursäkta sina handlingar och ge dem finare namn än vad de egentligen är värda. När förkrosselsen infinner sig, kan man inte kalla högmodet för lydnad eller fromhet, såsom Petrus antagligen hade gjort. Man kan inte kalla elakhet sinne för rättvisa. Man kan inte kalla snålhet sinne för ekonomi. När man ser sig själv sådan man verkligen är, infinner sig förkrosselsen. Petrus kände inte sig själv. Det var därför, som han avgav sina stora och skrytsamma löften. Han skulle visa de andra vem av dem som var den störste.

När Jesus efter uppståndelsen möter Petrus och tre gånger frågar honom, om han älskar sin mästare, och får ett jakande svar, så säger sedan Jesus:

“Sannerligen, sannerligen säger jag dig: När du var yngre, omgjordade du dig själv och gick, vart du ville; men när du blir gammal, skall du nödgas sträcka ut dina händer, och en annan skall omgjorda dig och föra dig, dit du icke vill.’ Detta sade han för att giva till känna, med hurudan död Petrus skulle förhålliga Gud. Och sedan han hade sagt detta, sade han till honom: ‘Följ mig.’”

När Petrus nu fått se in i sitt eget väsen ända till botten och fått ta emot nåd och försoning för allt, så är han redo att följa Jesus till det yttersta. Och Jesus upprepar sin kallelse: “Följ mig.” Petrus kan nu säga med verklig tacksägelse för det sagda: “Herre, du vet allting; du vet, att jag har dig kär.”

Lydnad är en hjärtesak

Verklig lydnad flyter fram ur ett förändrat hjärtelag. Den är en frukt av kärleken. För att lydnaden skall bli möjlig, måste vi genomgå en hjärttransplantation. Det hårda prestigejärtat måste bort. I stället måste vi få ett ödmjukt och förkrossat hjärta. När Petrus blivit förkrossad och omvänt sig, fick han uppleva dopet i den helige Ande. Den Petrus, som vi sedan möter i Apostlagärningarna, är en helt förvandlad människa. Han är inte längre den framfusige, lite märkvärdige Petrus. Vi möter honom, när han kommer ut efter att ha blivit piskad av Stora Rådet (Apg 5:40-42), glad över att

ha aktats värdig att lida smälek för Jesu namns skull. Vi möter honom också natten före hans tilltänkta avrättning (Apg 12:1-6), då Petrus ligger i lugn och ro sovande på golvet fastkedjad mellan två krigsmän. Hela hans personlighet är förvandlad, och Guds kraft kan flöda genom honom som aldrig tidigare. Genom hans predikan på pingstdagen kommer tre tusen personer till tro. Massor av sjuka blir helade, Tabita uppväcks från de döda etc. Petrus är ledd i kärlek av den helige Ande.

Lydnaden är inte främst ett informationsproblem. Låt oss lyssna till Jakob, när han undervisar oss om vishet från Gud:

“Men om någon av er brister i vishet, så må han utbedja sig sådan från Gud, som giver åt alla villigt och utan hårda ord, och den skall bli honom given. Men han bedje i tro, utan att tvivla; ty den som tvivlar är lik havets våg, som drives omkring av vinden och kastas hit och dit. En sådan människa må icke tänka, att hon skall få något av Herren - en människa med delad håg, en som går ostadigt fram på alla sina vägar” (Jak 1:5-8).

Alla skall kunna få vishet från Gud. Men det finns ett förbehåll. Man måste be i tro, utan att tvivla. Detta innebär inte bara, att man skall bedja med en stor förväntan att få vishet. Ordet “tro” heter på grekiska “pistis”, och det betyder lika mycket trofasthet och trohet, som det betyder tillit och förväntan. I just detta sammanhang torde betydelsen trofasthet överväga. Jakob talar om risken av att ha en delad håg, en dubbel vilja. Om man både vill och inte vill, är detta något, som hindrar Guds uppenbarelse. Detta beror på att Gud aldrig tvingar oss till samarbete. Om jag bara till femtio procent är beredd att gå efterföljelsens och smälebens väg tillsammans med Kristus, kommer en uppenbarelse från Gud, som leder mig in på denna väg, att tvinga den andra halvan av mig, den som inte vill. Men Gud tvingar aldrig, inte ens till femtio procent, utan tiger hellre.

Lydnaden i gamla förbundet

När Paulus återkommit till Jerusalem efter sina tre missionsresor, blir han tillfångatagen och ställd inför Stora Rådet. I Apostlagärningarna 23:1-2 läser vi:

“Och Paulus fäste ögonen på Rådet och sade: ‘Mina bröder, allt intill denna dag har jag vandrat inför Gud med ett i allo gott samvete.’ Då befälde översteprästen Ananias dem som stod bredvid honom, att de skulle slå honom på munnen.”

Vi ser här konfrontationen mellan två olika teologier om lydnad emot Gud. Paulus talar om sin lydnad. Han har vandrat inför Gud med ett i allo gott samvete. Översteprästen Ananias tar sådan anstöt av Paulus’ undervisning om lydnad, att han låter slå honom på munnen. Samma typ av konfrontation finner vi på många ställen i evangelierna, när Jesus botar sjuka på sabbaten och fariséerna och de lagkloka blir ursinniga och försöker snärja honom på olika sätt. Jesus däremot motiverar sitt handlande med orden:

“Sannerligen, sannerligen säger jag er: Sonen kan icke göra något av sig själv, utan han gör allena, vad han ser Fadern göra; ty vad han gör, det gör likaledes ock Sonen” (Joh 5:19).

Vi tror lätt, med vår dåliga kunskap i Gamla Testamentet, att Paulus och Jesus här introducerar en helt ny form av lydnad, en som var okänd i det gamla förbundets tid. Ibland känns det nästan som om fariséerna blev orättvist behandlade. Här har Gud gett lagen till sitt folk för att lära folket lydnad. Så försöker fariséerna efter bästa förmåga leva efter lagen. Sedan kommer Jesus och bryter mot sabbatsbudet. Paulus reser runt i hednavärlden och undervisar de hednakristna om att de inte behöver bry sig om lagen. Det verkar, som om Gud plötsligt börjar tala emot sig själv. Den Gud, hos vilken ingen växling sker mellan ljus och mörker, skulle plötsligt ha bytt åsikt om vad lydnad är. Det hela kan kännas ganska förvirrande.

Abrahams lydnad

Poängen i den konfrontation, som här utspelas, är emellertid, att fariséerna på Jesu tid hade missuppfattat den gammaltestamentliga undervisningen om lydnad. Också i Gamla Testamentet undervisas om den personliga lydnaden, där man är vägledd av Gud in i förutberedda gärningar. Paulus förklarade inför Ananias, att han alltid hade vandrat inför Gud. Detta uttryck hade han inte hittat på själv. Vi läser Guds ord till Abraham:

“När Abraham var nittionio år gammal, uppenbarade sig HERREN för honom och sade till honom: ‘Jag är Gud den Allsmåttige. Vandra inför mig och var ostrafflig.’” (1 Mos 17:1).

Abraham levde i denna personliga lydnad inför Gud. Hans lydnad bestod inte i trohet emot bud och paragrafer utan däri, att han tog emot Guds personliga tillsägelse och följde den. Han satt inte hemma i Ur i Kaldéen och ägnade sig åt allmänt fromma gärningar, utan han bröt upp och begav sig till ett annat land, in i ett speciellt livsöde, som Gud hade utformat. Inte ens Abraham var den förste att leva i denna typ av lydnad. Det heter om Hanok:

“Och Hanok vandrade i umgängelse med Gud i trehundra år, sedan han hade fött Metusela, och han födde söner och döttrar. Alltså blev Hanoks hela ålder trehundrasextiofem år. Sedan Hanok så hade vandrat i umgängelse med Gud, såg man honom icke mer, ty Gud tog honom bort” (1 Mos 5:22-24).

På liknande sätt heter det om Noa (1 Mos 6:9):

“Detta är berättelsen om Noas släkt. Noa var en rättfärdig man och ostrafflig bland sitt släkte; i umgängelse med Gud vandrade Noa.”

Om inte Noa på detta sätt vandrat i umgängelse med Gud, hade han aldrig kommit på idén att bygga arken. Om hans lydnad inte sträckt sig längre än till lydnaden emot allmängiltiga bud, hade varken människor eller djur överlevt syndafloden.

Egna vägar

Som knappast någon annan fick profeten Jesaja blicka in i Guds rådslut. I sin vision av Herrens lidande tjänare och den frälsning, som skulle beredas genom Jesu lidande (Jes 53), fick profeten också se orsaken till all synd och alla lidanden. Han skriver:

“Vi gick alla vilse såsom får, var och en av oss ville vandra sin egen väg, men HERREN lät allas vår missgärning drabba honom” (Jes 53:6).

När Jesaja här talar om synd, nämner han inga bud. Han nämner i stället en attityd hos människan gentemot Gud, nämligen oviljan att vandra på de vägar, som Gud utstakar. Människan vill vandra på sina egna vägar. Hon vill själv vara herre över sitt liv. Detta är orsaken till all synd.

Jesaja gör ingen skillnad mellan fromma och ofromma vägar, så länge de är våra egna. Det går ju utmärkt att leva ett allmänt lagfromt liv och ändå själv vara herre över sitt liv och dess innehåll. Denna form av lydnad, som i allmänhet bara blir ett tomt gudstjänstväsende, möter vi på många ställen i Gamla Testamentet. Gud uttrycker alltid sin avsky för den lydnaden.

När kung Saul hade varit i krig med amalekiterna och mot Guds uttryckliga tillsägelse tagit vara på amalekiternas boskap, ursäktar han sig senare inför profeten

Samuel med bortförklaringen, att han sparade på boskapen för att offra den åt Gud. Vi läser i 1 Sam 15:22-23 :

“Menar du, att HERREN har samma behag till brännoffer och slaktoffer som därtill att man hör HERRENS röst? Nej , lydnad är bättre än offer och hörsamhet bättre än det feta av vädurar. Ty gensträvighet är trolldomssynd, och motspänstighet är avgudereri och husgudsdyrkan.

Kung David uttrycker samma insikt i sin syndabekännelse:

“Ty du har icke behag till offer, eljest skulle jag giva dig sådana; till brännoffer har du icke lust. Det offer som behagar Gud är en förkrossad ande; ett förkrossat och bedrövat hjärta skall du, Gud, icke förakta” (Ps 51:18-19).

En laglydnad inför alla bud om hur gudstjänsten skulle utformas kan inte ersätta ett förkrossat och bedrövat hjärta, som lyssnar till Guds vilja för var och en enskilt. Hörsamheten gentemot Guds personliga tilltal är dyrbarare än laglydnaden. Gud uttrycker detta själv till David, när denne fått förlåtelse för sin synd:

“Jag vill lära dig och undervisa dig om den väg du skall vandra; jag vill giva dig råd och låta mitt öga vaka över dig. Var icke såsom hästar och mulåsnor utan förstånd, på vilka man lägger töm och betsel för att tämja dem, eljest får man dem ej fram” (Ps 32:8-9).

Lydnad är att vandra den väg, som Gud utformar. För att kunna göra detta behövs ett förkrossat hjärta.

Lagen

Men Gud gav ju i alla fall lagen. Sade han inte därmed emot sig själv? Skulle det inte ha varit bättre, om han låtit bli att ge lagen? Är det så underligt, om fariséerna fäste sig mera vid lagen, som upptar en så stor del av Gamla Testamentet? låt oss då lyssna till vad Herren säger till sitt folk, innan han ger dem lagen:

“Och Mose steg upp till Gud; då ropade HERREN till honom uppifrån berget och sade: ‘Så skall du säga till Jakobs hus, så skall du förkunna för Israels barn: Ni har själva sett, vad jag har gjort med egyptierna och huru jag har burit er på örningar och fört er till mig. Om ni nu hör min röst och håller mitt förbund, så skall ni vara min egendom framför alla andra folk, ty hela jorden är min; och ni skall vara mig ett rike av präster och ett heligt folk. Detta är vad du skall säga till Israels barn’” (2 Mos 19:3-6).

Innan Gud ger lagen, ger han två allmänna förhållningsorder. Den ena är, att folket skall höra hans röst, och den andra är, att man skall vara ett folk av präster. Vad betyder detta? Prästerskapet innebär en attityd av tillbedjan till Gud. Det antyder ett kärleksförhållande i underordning. I det kärleksförhållandet skall Gud kunna tala personligt till sitt folk för att leda det in i förutberedda gärningar. De ord, som vi finner här, är i själva verket en kort och enkel instruktion i lärjungaskap. Gud talar om efter-

följelse i en kärlek, som är så stor, att efterföljelsen kan få kosta allt. Det är först, när Gud har givit denna instruktion och den har mottagits av folket, som Gud börjar att ge lagens bud till folket. Folket hade redan erfarenhet av denna typ av lydnad. Man hade vandrat ledda av molnskyn och eldstoden genom Röda havet och genom öknen. Man hade inte gått dit man kände för att gå. Man hade gått dit Gud anvisade. Det var en underbar väg, som man hade gått, rakt igenom det omöjliga. Ingenting hade fattats dem. Ändå var det för den köttsliga naturen ingen bekväm och behaglig väg. Folket kom ju också många gånger senare att längta tillbaka till slaveriet i Egypten och till köttgrytorna.

Varför gav nu Gud både denna allmänna lydndsinstruktion i lärjungaskap och lagens bud? Vi kan förklara detta med hjälp av en liknelse. Anta, att du startar en fabrik och anställer en massa personal. I din fabrik behöver du en avtalad ordningsstadga. Folk måste få veta, när de skall infinna sig på jobbet och när de får gå hem. Det måste talas om, när man får ta kafferast och när man inte får göra det. Hur mycket semester man har och hur man skall förfara vid sjukdomsfall måste också stå. Det kanske behövs en del paragrafer om att man inte får spotta på golvet och att man inte får slänga fimpar var som helst. Men du kan som företagsledare inte bara dela ut ordningsstadgan och gå din väg. Alla kommer mycket snart att undra vem som skall göra vad i fabriken och vad fabriken överhuvudtaget skall tillverka. Vid sidan av ordningsstadgan behövs därför en arbetsinstruktion, som talar om vad verksamheten går ut på. I Sinai fick folket av Gud såväl en arbetsinstruktion som en ordningsstadga. Den senare representeras av lagens alla bud och förbud. Den var lång och omständlig och detaljrik. Arbetsinstruktionen var däremot kort och enkel men naturligtvis inte desto mindre viktig. Gud sade i princip till sitt folk att älska honom så mycket, att man varje dag skulle komma till honom för att hämta besked om vad som skulle göras nu. Gud hade i varje detalj kunnat skriva ned, vad han ville med sitt folk från uttåget ur Egypten och fram till Jesu återkomst, men han valde att inte göra så. Han ville i stället göra folket så beroende av honom som person att han kunde lära folket den dagliga vägledningens lydnad.

Lydnad och olydnad

När vi läser Gamla Testamentet möter vi en rad personer, som bar bestående frukt med sina liv. De levde alla i den personliga vägledningens lydnad inför Gud. Vi möter också långa rader av personer, som misslyckades. Somliga av dem vände öppet Gud ryggen. Andra, som exempelvis kung Saul, frågade efter Gud i princip men ville få handla efter eget huvud. De människor, som levde efter Guds uppenbarade vilja, gick alltid efter mänskligt tänkesätt mycket osannolika livsöden till mötes. De hade inte själva kunnat fundera ut, hur deras liv skulle utformas för att stämma med Guds plan. Men när de tog emot uppenbarelse och vandrade i den, kom de att bära rik frukt.

På samma sätt var det med folket som helhet. Tidvis vandrade hela folket efter Guds vilja, och även om de då fick vandra en försakelsens väg, var det ändå en meningsfull väg. Men när man övergav den uppenbarade lydndens väg, började olyckorna att hopa sig.

Innan Josua och folket gick in i Kanaan, hade Gud talat om för dem precis vilket område, som de skulle erövra. Långt innan detta obekväma och tröttsamma erövringsarbete var färdigt, var emellertid människorna nöjda och belåtna. De hade fått så mycket de önskade och ville inte avsluta det verk, som de var kallade till. Detta i sin tur blev hela folket till fall, eftersom de folkrester, som blev kvar av den ursprungliga befolkningen, förledde till avgudadyrkan. Människorna var inte inställda på en lydriad i förhållande till Guds plan med mänskligheten. De var bara inställda på att Gud ville leda dem in i ett land, där de själva skulle få det bra.

Låt oss lyssna till vad Gud säger till sitt folk genom profeten Jeremia, en kort tid innan Jerusalem intogs av Nebukadnessar:

“Ty på den tid, då jag förde era fäder ut ur Egyptens land, gav jag dem icke någon befallning eller något bud angående brännoffer och slaktoffer; utan detta var det bud jag gav dem: ‘Hör min röst, så vill jag vara er Gud, och ni skall vara mitt folk; och vandra i allt på den väg, som jag bjuder er, på det att det må gå er väl.’ Men de ville icke höra eller böja sitt öra till mig, utan vandrade efter sina egna rådslag, i sina onda hjärtans hårdhet och vek tillbaka i stället för att gå framåt. Alltifrån den dag, då era fäder drog ut ur Egyptens land, ända till nu har jag dag efter dag, titt och ofta, sänt till er alla mina tjänare profeterna. Men man ville icke höra mig eller böja sitt öra till mig; de var hårdnackade och gjorde ännu mer ont än deras fäder” (Jer 7:22-26).

Gud talade om, att det fanns en enda orsak till den kommande katastrofen. Man hade inte lyssnat till hans röst. Hade man gjort det, hade ingenting blivit, som det blev. Men människorna var hårdnackade, och de vandrade hellre i sina egna rådslag, i sina onda hjärtans hårdhet. Därtill ville man inte lyssna, därför blev allt som det blev.

Det är inte, som moderna människor ofta tror, att lydriaden i Gamla Testamentet var en budlydriad, medan den är någonting annat i det nya förbundet. Gud är alltid densamme. Den lydriad, som han ständigt har sökt hos sitt folk, är den personliga relationens lydriad, där Gud får föra in enskilda människor, grupper eller folk i förutberedda gärningar. Fariséerna och prästerna på Jesu tid hade tappat bort den lydriaden. De föreföll inte ens veta, att den fanns. Översteprästen Ananias blev så upprörd, när Paulus talade om sitt lydriadsförhållande till Herren, att han lät slå Paulus på munnen. Det hårda hjärtat kan mycket väl tänka sig en budlydriad inför Gud och kan till och med sätta en ära i en sådan lydriad. Att i efterföljelse vandra på smålekens och lidandets vägar är emellertid något, som hårdhjärtade människor aldrig vill höra talas om. Den lydriadsformen sopas snabbt under mattan och glöms bort. Hur ofta undervisar vi om den lydriaden i våra församlingar i dag? Om vi verkligen gjorde det systematiskt, skulle vi vara förföljda. I Sverige hamnar man visserligen inte i fångläger, om man ger en traktat till en femtonåring, vilket man riskerar att göra i Sovjet. Men ledda av den helige Ande skulle vi även i Sverige kunna vara så utmanande mot synden, att människor började vända sig mot oss. Det råder ju ingen brist på synd att utmana varken i världen eller i våra församlingar. Vi skall vara noga med att inte bli förföljda för vår kärlekslöshet, framfusighet eller elakhet. Men vi skall vara lika noga med att låta oss ledas av Anden fram till den punkt, där vi blir förföljda. I Sverige

finns i dag ingen nämnvärd förföljelse av de kristna. Detta beror inte på att världens barn är av en finare kvalitet i vårt land än i många andra länder. Det beror snarare på att saltet har mist sin sälta.

Löftena kunna ej svika

Förhållandet mellan Kristus och församlingen liknas i Bibeln vid ett äktenskap (Ef 5:22-32). Detta förhållande har därför en klart definierad juridisk karaktär. Det är inget samboförhållande mellan två av varandra tämligen oberoende parter. Det är inte heller något affärsförhållande, utan det är ett kärleksförhållande, där båda parter ger löften till varandra i kärlek och inte i beräkning. Löftena är en kärleksförklaring på samma sätt som äktenskapslöftena, när man gifter sig.

Låt oss börja med att studera Guds löften till oss. Vi skall då finna, att såväl i det gamla förbundet som i det nya är Guds löften alltid givna till efterföljare. I olika sammanhang uttrycks detta förhållande på olika sätt. Vi kan lyssna till Jesus i Bergspredikan:

“Så gör er nu icke bekymmer och säg icke: ‘Vad skall vi äta?’ eller ‘Vad skall vi dricka?’ eller: ‘Vad skall vi kläda oss med?’ Efter allt detta söker ju hedningarna, och er himmelske Fader vet, att ni behöver allt detta. Nej, sök först efter hans rike och hans rättfärdighet, så skall också allt detta andra tillfalla er” (Matt 6:31-33).

Här talar Jesus om behovscentrerade människor och lydnadscentrerade. Hedningarna söker först att få alla sina behov tillgodosedda. Om de sedan får tid och kapacitet över, kan det möjligen bli resurser, som ägnas åt någon annan än dem själva. Så kan vi kristna också bete oss i vårt böneliv. Vi kommer inför vår himmelske Far med alla våra behov, och när vi har lagt ut texten om dessa, så är vi färdiga med vårt bedjande. Jesus rekommenderar ett lydnadscentrerat böneliv i stället för ett behovscentrerat. Han talar om att söka Guds rike först. Det grekiska ord, som översätts med “rike”, betyder egentligen herravälde. Det Jesus alltså rekommenderar oss är att söka Guds vilja först av allt. Om Guds vilja och hans väg i våra liv är vårt dyrbaraste böneämne, så kommer Guds bönelöften i funktion för alla våra behov. Men om vi bara har behoven med oss, när vi kommer inför Guds ansikte, kommer bönelöftena att fungera dåligt. Detta beror på att bönelöftena är givna till lärjungar och inte till anhängare.

Konkret kan man låta detta förhållande präglade ens böneliv så, att man alltid börjar sin bönestund med Herren genom att söka hans vilja. Om större delen av ens bönestunder upptas av detta, uppfylls man också som bedjare av kraft. I regel är det utomordentligt tröttsamt att bara låta djävulens alla tilltag och härjningar uppfylla ens bönestunder. Om man däremot får vara stilla inför Gud och söka hans ansikte och hans

vilja och uppfyllas av hans kraft, kan man sedan nämna de olika problem, som finns i ens eget liv och i andras.

Att bönelöften är givna till efterföljare uttrycker Paulus med följande ord:

“men om ni drivs av ande. så står ni icke under lagen” (Gal 5:18).

Att drivas av Anden är att vandra den väg, som Herren har tänkt ut. Det är villkoret för att människan inte skall stå under lagen. Hon står då i stället under nåden, vilket är förutsättningen för all gudomlig välsignelse. Att stå under lagen innebär däremot, att alla ens överträdelser och felsteg medför konsekvenser i ens liv. En lärjunge drivs av Anden och står under nåden, medan anhängare däremot drivs av köttsliga ambitioner och står under lagen. Därför säger Paulus lite längre ned i samma kapitel:

“Om vi nu har liv genom ande, så låt oss ock vandra i ande” (Gal 5:25).

När man föds på nytt, får man liv i anden genom den helige Ande. Men detta är ingen garanti för att det skall bli någon faktisk förändring i ens liv. Allt kan förbli vid det gamla. Allt hänger på om den som föds på nytt också börjar att söka Guds vilja till en vandring i Anden. Många pånyttfödda går och “bidar efter Herren”, väntande att Gud skall gripa in och göra något särskilt i deras liv. I själva verket är det Gud, som väntar på att dessa människor skall börja söka en vandring i Anden, för att han skall kunna välsigna på allvar.

Bunden vid Kristi liv

Kopplingen mellan Guds löften och lärjungaskapet uttrycks allra tydligast av Paulus i Romarbrevet 8:12-17, där vi läser:

”Alltså, mina bröder, har vi inte någon förpliktelse mot köttet, så att vi ska leva efter köttet. Ty om ni lever efter köttet, så skall ni dö, men om ni genom ande dödar kroppens gärningar, så skall ni leva. Ty alla de som drivs av Guds Ande, de är Guds barn. Ni har ju inte fått en träldomens ande, så att ni åter skulle känna fruktan; Ni har fått en barnskapets ande, i vilken ni ropar: ‘Abba! Fader!’ Anden själv vittnar med vår ande, att vi är Guds barn. Men är vi barn, så är vi ock arvingar, nämligen Guds arvingar och Kristi medarvingar, om vi eljest lider med honom för att också med honom bli förhäriligade.”

Om vi lever efter köttet, d.v.s. vandrar efter egna initiativ och rådslut, så skall vi dö. Men om vi genom att vandra i Anden dödar kroppens gärningar, skall vi leva. De som drivs av Guds Ande är Guds barn. Till barnskapet hör förmånen att vara arvinge. Men till barnskapet och lärjungaskapet hör också kallelsen att lida tillsammans med Kristus för att bli förhäriligad med honom.

Det är till samma lärjungaskap, som Paulus återkommer i Romarbrevet 12:1-2, där han säger:

“Så förmanar jag nu er, mina bröder, vid Guds barmhärtighet att frambära era kroppar till ett levande, heligt och Gud välbehagligt offer - er andliga

tempeltjänst. Och skicka er inte efter denna tidsålders väsende, utan förvandla er genom ert sinnes förnyelse, så att ni kan pröva, vad som är Guds vilja, vad som är gott och välbehagligt och fullkomligt.”

Vi ska frambära våra kroppar till ett välbehagligt offer. Detta är ett uttryck för lärjungens kallelse att dela Kristi lidanden. Paulus anspelar på offerväsendet i det gamla förbundet. Vi skall frambära våra liv inför Gud på samma sätt, som man då frambar offerdjuren. Och vi skall söka komma in i en förståelse för vad som är Guds vilja, så att vi kan vandra i nåden. Detta senare är i själva verket förutsättningen för vår möjlighet att frambära oss själva som ett offer. Det är bara då, som vi kan göra det senare på rätt sätt. Men offerviljan är i sin tur en oavvislig förutsättning för att vi skall kunna få en sinnets förnyelse till att verkligen förstå Guds goda och fullkomliga vilja.

Även i gamla förbundet är bönelöftena och välsignelselöftena knutna till efterföljelsen. I 5 Mose- bok 28 föreläggs folket välsignelse och förbannelse. allt efter hur de förhåller sig till Gud. Och den lydnad Gud söker beskrivs på följande sätt:

“Om du hör Herrens, din Guds, röst, så att du håller alla hans bud, som jag idag giver dig, och gör efter dem, så skall Herren, din Gud, upphöja dig över alla folk på jorden. Och alla dessa välsignelser skall då komma över dig och träffa dig, när du hör Herrens, din Guds, röst.” “Men om du icke hör Herrens, din Guds, röst och icke håller alla hans bud och stadgar, som jag idag giver dig, och gör efter dem, så skall alla dessa förbannelser komma över dig och träffa dig.” (vers 1-2, 14).

På samma sätt hade redan tidigare löftet om helande givits till efterföljare:

“Där förelade han folket lag och rätt, och där satte han det på prov. Han sade: ‘Om du hör Herrens, din Guds röst och gör, vad rätt är i hans ögon, och lyssnar till hans bud och håller alla hans stadgar, så skall jag inte lägga på dig någon av de sjukdomar, som jag lade på egyptierna, ty jag är Herren, din läkare’” (2 Mos 15:25-26).

Inget affärsavtal

När vi nu sett, hur Guds välsignelselöften är givna till efterföljare, måste vi påminna oss, att löftena är äktenskapslöften och inte kontraktspunkter i ett köpeavtal. Om det senare varit fallet, skulle vi med vår prestation och lydnad köpa oss Guds välsignelser. Vandrigen i Anden skulle då omgärdas av intensiva prestationsupplevelser, och vi skulle ständigt leva i en undran om vår vandring i Anden var tillräckligt väl genomförd, för att vi skulle kunna räkna med någon bönhörelse från Gud. Men så är det inte. Jesus säger: “Sök först Guds rike .” Löftena är givna till dem, som längtar efter efterföljelse, inte bara till dem som lyckas. Gud ser till hjärtelaget och inte till prestationen. Det är detta, som gör skillnaden mellan äktenskapslöften och ett affärskontrakt. För om det vore frågan om ett affärskontrakt, skulle naturligtvis den svaga punkten hela tiden vara vårt uppfyllande av våra löften. Naturligtvis är det även inom ramen för ett äktenskapsförbund så, att våra löften är den svaga länken, medan Guds

löften är fullkomliga. Men Bibeln talar om, att Gud är villig att hjälpa oss att både ge löften och att uppfylla dem. Hela hjärttransplantationen är ett Andens verk i våra liv. Paulus uttrycker saken så här:

“Därför, mina älskade, såsom ni alltid förut har varit lydiga, så må ni också nu med fruktan och bävan arbeta på er frälsning, och det inte allenast såsom ni gjorde, då jag var närvarande, utan ännu mycket mera nu, då jag är frånvarande. Ty Gud är den som verkar i er både vilja och gärning, för att hans goda vilja skall ske” (Fil 2:12-13).

Gud kan framkalla både viljan och gärningen i våra liv. Ingen av oss klarar av att vilja lida med Kristus. Vi kanske inte ens klarar av att vilja ge upp oss själva tillräckligt mycket för att börja vandra i Anden. Men vi kan anropa Gud om en helad vilja. Helt visst är detta en viktig del av det Paulus kallar att “med fruktan och bävan arbeta på sin frälsning”. När vi börjar söka Guds väg i våra liv och börjar söka ett Guds helande av vår vilja och vårt hjärte­lag, kan Herren börja leda oss på samma sorts vägar, på vilka han ledde Paulus fram till förkrosselse och andeuppfyllelse. Herren tillser själv, att våra löften till honom blir giltiga. Men han gör det bara, om vi sträcker oss efter det. Han tvingar aldrig.

Ett nytt förbund

Trots att bönelöften och välsignelse­löften såväl i gamla förbundet som i nya är knutna till efterföljelse, finns det en skillnad mellan de två förbunden.

Därför läser vi i Hebreerbrevet 8:6-10:

“Men nu har denne fått ett så mycket förnämligare ämbete, som han är medlare för ett bättre förbund, vars ordning vilar på bättre löften. Ty om det förra förbundet hade varit utan brist, så skulle väl plats inte ha sökts för ett annat. Men nu förebrår Gud dem och säger: ”Se, dagar skall komma, säger Herren, då jag skall sluta ett nytt förbund med Israels hus och med Juda hus; icke ett sådant förbund, som det jag gjorde med deras fäder på den dag, då jag tog dem vid handen till att föra dem ut ur Egyptens land. Ty de förblev icke i mitt förbund, och därför frågade inte heller jag efter dem, säger Herren. Nej, detta är det förbund, som jag skall sluta med Israels hus i kommande dagar, säger Herren: jag skall lägga mina lagar i deras sinnen, och i deras hjärtan skall jag skriva dem, och jag skall vara deras Gud, och de skall vara mitt folk.”

Det nya förbundet vilar sålunda på bättre löften. I först­stone kunde man tro, att Gud lovar oss större saker i det nya förbundet än i det gamla. Det gör han också, men det är inte vad som åsyftas här. Här talas i stället om våra löften till honom, som nu har blivit gjorda så mycket bättre än människors löften till Gud i det gamla förbundet. I det nya förbundet finns nämligen möjligheten att få lagen skriven i sitt hjärta i stället för att ha den i huvudet. Detta är förutsättningen för att efterföljelsen och helgelsen skall fungera. Människorna bröt det gamla förbundet, inte Gud. Det var inte någon brist i hans löften till människorna, som gjorde, att det gamla förbundet var dåligt.

Det var människornas oförmåga att stå för sina löften till Gud, som gjorde , att det gamla förbundet gick under. Det nya förbundet är ett bättre förbund, därför att Gud nu gör så, att våra löften till honom fungerar. Guds löften till oss sviker inte. Gud vill dessutom bistå oss, så att våra löften till honom inte heller skall svika.

Samvetet

Hur var det nu Paulus sa till översteprästen Ananias? Jo, han hävdade, att han alltid hade vandrat inför Gud. Innebörden av detta förstår vi nu. Men han sade också, att han gjort detta "med ett i allo gott samvete". Gissningsvis var det första påståendet upprörande nog för den stackars översteprästen, men detta med samvetet tog säkert priset. Sådana oförvägna människor slår man på munnen. Det finns inget annat att göra.

Många kristna tänker ungefär som Ananias. Om man ändå kunde få en sådan fason på sitt kristna liv och sin lydnad, att man kunde leva med ett rent samvete ! Paulus måtte allt ha klarat det här perfekt i alla avseenden, eftersom han hade ett så gott samvete. Och så tar man nya tag med lydnaden i hopp om att någon gång komma fram till ett samvete, som känns någorlunda tillfreds. När man sedan inte lyckas med detta, ger man så småningom upp och låter sig för resten av sitt kristna liv resignerat behärskas av försagdhetens ande (2 Tim. 1:7). När man tillräckligt länge har befunnit sig i detta tillstånd, blir det väckelse, och det dyker upp personer från alla håll, vilka likt Paulus hävdar, att de tjänar Gud med gott samvete. Då brakar konflikterna löst. Det är oundvikligt.

Vad samvetet är

Poängen i det hela är, att Paulus menar något annat, än det vi tror, att han menar. Vi måste tillägna oss Bibelns undervisning om vad samvetet är och hur det fungerar. Ordet samvete är en ordagrann översättning av det grekiska ordet "*syneidesis*". Tar vi ordet bokstavligt, betyder det en anordning med vars hjälp man kan veta något tillsammans med någon annan. Det ligger inte i ordets direkta innebörd, att man därmed bara vet någonting tillsammans med Gud, utan det kan lika gärna handla om, att man vet något tillsammans med människor, ja till och med med sig själv, eller att man vet något tillsammans med djävulen. Så principen är alltså, att någon vet något och med samvetets hjälp kan jag veta detsamma tillsammans med honom. Denna grundbetydelse visar oss, att samvetet är omistligt, om vi skall kunna vandra i Anden. Med samvetet vet vi då tillsammans med Gud, vad som är hans vilja för våra liv. Samvetet är radion, som tar emot utsändningen på Guds våglängd.

För de flesta kristna är samvetet någonting, som antingen är fyllt av skuldkänslor och obehag eller också någonting, som man inte märker av. Det senare alternativet är naturligtvis det skönaste. Paulus, däremot, räknar med samvetet som en positiv faktor. Om Gud skall vägleda oss på en positiv väg genom livet med samvetets hjälp, måste samvetet kunna signalera positiva signaler. För den som vandrar i Anden

måste samvetet signalera grönt. De flesta människor känner bara till ett samvete, som signalerar rött eller som har slocknat. Lyssna bara på Paulus, hur han skriver i Romarbrevet 9:1-3:

“Jag talar sanning i Kristus, jag ljuger icke - därom bär mitt samvete mig vittnesbörd i den helige Ande - när jag säger, att jag har stor bedrövelse och oavlatligt kval i mitt hjärta. Ja, jag skulle önska, att jag själv vore förbannad och bortkastad från Kristus, om detta kunde gagna mina bröder, mina fränder efter köttet.”

Paulus beskriver här den stora nöd, som han har för judarna, dessa som inte ville omvända sig utan på allt sätt förföljde honom, piskade honom och stenade honom. Och man kunde tycka, att han överdriver, när han säger, att han själv skulle vilja vara bortkastad från Kristus, om judarna därmed skulle komma till omvändelse. Och Paulus tycks nästan ha befarat detsamma. Men han finner, att samvetet signalerar grönt. Gud själv ger honom rätt att säga detta. Han är till och med ledd av Gud att säga så. I förbifarten kan vi konstatera, att Gud antagligen låter Paulus göra detta för att ge ett exempel på hjärtelaget hos en människa, som med sin vandring i Anden skapar motsättningar ibland Guds folk. Gud bekänner sig inte till människor, som i förakt tågar ut ur det sammanhang, där de var kallade att fungera. Paulus blev utkastad men kände en oavlatlig nöd för sina utkastare.

Paulus ger oss här ett exempel på ett samvete, som signalerar positiva, vägledande, uppmuntrande signaler. Dessa signaler skapar en tillförsikt och en handlingskraft. När därför Paulus säger till Ananias, att han vandrat inför Gud med ett i allo gott samvete, säger han egentligen samma sak på två sätt. Han har levt i en lydriad inför Gud, ingiven av Gud själv, och i allt som han har gjort, har han varit ledd med positiva signaler i sitt samvete.

Samvetets rening

Om samvetet är nyckeln till fungerande lydriad och fungerande liv, skall vi inte förundra oss över att samvetet blir utsatt för starka attacker såväl från ondskans andemakter som från människor. Innan en människa omvänt sig till Herren, kan det också ligga i hennes eget intresse att göra sönder samvetet så gott det går. Vi måste därför räkna med att alla människor, som kommer till tro, har ett samvete, som behöver repareras. Och därvid skall vi förvänta oss, att det som verkligen gått sönder i samvetet är förmågan att uppfatta Guds positiva signaler. I Hebreerbrevet 9:11-14 finner vi en intressant undervisning om detta:

“Men Kristus kom såsom överstepräst för det tillkommande goda; och genom det större och fullkomligare tabernakel, som icke är gjort med händer, det är, som icke tillhör den skapelse, som nu är, gick han, icke med bockars och kalvars blod, utan med sitt eget blod, en gång för alla in i det allra heligaste och vann en evig förlossning. Ty om redan blod av bockar och tjurar och aska av en ko, stänkt på dem som har blivit orenade, helgar till utvärtes renhet,

huru mycket mer skall icke Kristi blod - då han nu genom evig ande har framburit sig själv såsom ett felfritt offer åt Gud - rena våra samveten från döda gärningar till att tjäna den levande Guden!"

Vi tror lätt, att ett trasigt samvete inte signalerar någonting, medan ett fungerande samvete signalerar diverse anklagelser och varningar. Här talas emellertid om samveten, som behöver renas för att inte utlösa döda gärningar, och detta är något annat. Det handlar om samveten uppfyllda av skuldkänslor, anklagelser, fördömelsetankar, ovärdighetstankar, rädsla för straff, fruktan för Kristi återkomst och yttersta dagen. Det talas alltså inte om döda samveten, som inte signalerar någonting. Det handlar om samveten, som signalerar skuld. Ett sådant samvete utlöser döda gärningar. Detta känner vi alla igen. När skuldkänslorna kokar över, gör man till sist vad som helst för att skydda sig för sina inre anklagelser. Men de gärningar man då gör kallas för döda gärningar. Bara gärningar gjorda med kärleken som drivfjädrar kan bära frukt. Endast kärlekens gärningar är levande, medan alla andra drivfjädrar skapar döda gärningar, som inte bär frukt.

Det dåliga samvetet och den därav uppkomna lydnaden kan således aldrig bära frukt. Och när vi nu talar om den frukt, på vilken det goda trädet igenkännes, åsyftar vi naturligtvis Andens frukt, främst kärleken. Det är inte på församlingstillväxt, antalet helanden, antalet nådegåvor eller den rätta läran, som livets träd igenkännes. Allt detta kan utmärkt väl vara frukter, som plockas från kunskapens träd. Livets träd igenkännes på kärlekens frukt. Handlingar, utlösta av ett dåligt samvete, kan aldrig leda till kärlekens frukt. Det är därför, som inget kött kan bli rättfärdigt av laggärningar. Lite tidigare i samma kapitel talas om det gammaltestamentliga offerväsendet och hur detta inte kunde åstadkomma ett rent samvete eller sådana gärningar, som samvetet kunde bli tillfreds med:

“Ty detta är en sinnebild, som avser den nuvarande tiden, och i enlighet härmed frambärs gåvor och offer, vilka dock icke kan fullkomna, efter samvetets krav, dem som förrättar sin gudstjänst” (Hebr 9:9).

Eftersom de döda gärningarna aldrig kan leda till god frukt, kan gärningar framprungna ur ett dåligt samvete aldrig leda till resultat, som tillfredsställer samvetet. Detta känner alla fromma perfektionister väl till. Man jobbar i församlingen med ungdomsgrupper, sånggrupper, arbetsgrupper, bönegrupper, bibelstudiegrupper åtta kvällar i veckan samt lördagar och söndagar. Ändå upplever man ingen frid i sitt inre. I stunder då man är uppriktig mot sig själv, erkänner man, att man tycker, att det leder ingen vart. Inom parentes sagt är en av de skönaste egenskaperna med vandrigen i Anden, att man inte bara vet, vad man skall göra, utan man vet också, vad man inte behöver ägna sig åt.

Nådens princip

Översteprästen Ananias hade hela sitt liv trälut med lagens alla bud och likt alla lagträlur säkert gjort upptäckten, att man inte kan nå fram till ett gott samvete på det sättet. Sedan kommer den suspekta figuren Paulus inför Stora Rådet. Han har inte

bara åsidosatt många av lagens bud och förklarat, att människan är fri från lagen, utan han har också mage att påstå, att han har levt i samma lydnad som Abraham och därtill med ett gott samvete. Hela situationen är en blyxtbelysning av skillnaden mellan laglydnad och vandrigen i Anden. Den laglydige försöker hålla buden för att om möjligt få ett rent samvete. Den som vandrar i Anden har däremot förstått nådens princip, vilken innebär, att *man av nåd får förlåtelse för allting och därmed också ett rent samvete, innan man ens har börjat att lyda Gud*. Det rena samvetet är för lagträlen slutmålet, medan det för dem som vandrar i Anden är utgångspunkten, gåvan, startkapitalet. Den senare lyder inte för att få ett rent samvete, utan han lyder, därför att han redan har fått ett rent samvete. Glädjen, tacksamheten och kärleken till Gud föds fram ur denna underbara välsignelse, att man får ett rent samvete som en gåva och att man med sin lydnad aldrig behöver förtjäna samvetets renhet. Samvetet har blivit renat från döda gärningar till att kunna driva människan till levande gärningar i kärlek.

Men varför finns det då så oerhört många i våra församlingar, som dras med dåligt samvete och kämpar med sina döda gärningar? En första förklaring är, att man aldrig har förstått nådens princip, utan man menar, att man inte kan räkna sig rättfärdig, förrän alla gärningar är rättfärdiga. Det rör sig alltså om ett återfall till ren fariseism. Man har aldrig lärt sig att i tro ta emot samvetets renhet, så att Jesu blod får utföra sitt befrielseverk. Man menar, att samvetets renhet skall uppkomma genom att man ser rättfärdiga gärningar i sitt liv, medan nådens princip är den motsatta: att rättfärdiga gärningar först kan växa fram i ens liv, när samvetet renats. Hela detta missförstånd bygger på att man aldrig tänkt igenom problemet ordentligt. Frågar man en människa med ett anklagat samvete, om Gud förlåter, när man ber om förlåtelse, brukar svaret bli ja. Frågar man sedan, varför då hans samvete fortsätter att anklaga honom, när Gud inte längre gör det, blir han oftast svaret skyldig. Men det är här problemet ligger. Gud har förlåtit, men samvetet fortsätter att signalera skuld.

Låt oss ta en enkel liknelse. Vi antar, att du köper en radio. När du slår på den, hörs det bara knaster. Du tittar i radioprogrammet och finner, att så här dags borde det vara nyheter. Men det hörs inga nyheter utan bara knaster. Du går in till grannen och knäpper på hans radio och hör nyheterna. I hans radio stämmer det man hör i högtalaren med radioprogrammet. Men så är det inte i din apparat. Där hörs bara knaster. Vad gör du då? Inte sätter du dig ned och väntar på att radiostationen skall börja sända nyheter i stället för knaster. Än mindre ringer du upp radiostationen och skäller ut dem för att de inte sänder nyheter. Det enda vettiga är att ta radion till en reparatör, så att den slutar knastra. Så är det också med samvetet. Radioprogrammet har du i Nya Testamentet med dess försoningsbudskap. Om du har tagit emot Jesus som din konung och frälsare, och samvetet fortsätter att anklaga dig, så är samvetet inte i överensstämmelse med radioprogrammet och måste repareras. Det är detta som Petrus kallar för att "man anropar Gud om ett gott samvete - i kraft av Jesu Kristi uppståndelse" (1 Petr 3:21). Man får be Gud om hjälp till den här reningsprocessen, men man måste också genomföra den genom att noga studera programtablan.

Reservera samvetet för Gud

Orsaken till att samvetet signalerar skuld även sedan Gud slutat att påtala skuld i ens liv, sammanhänger oftast med att samvetet inte nödvändigtvis är reserverat för Gud. Andra personer, både du själv och andra människor omkring dig, kan påverka ditt samvete. Även djävulen gör det gärna. Orsaken till detta är, att om man kommer åt en människas samvete och kan manipulera detta, har man också möjlighet att utöva makt i den människans liv och styra hans handlingar. Märkligt nog är detta en mycket vanlig form av påverkan i kristna kretsar. Den förefaller till och med vara vanligare bland kristna än bland världens barn. Världens barn kan skälla och gapa och påverka varandra med ganska raka besked. I Guds församling är vi ofta lite frommare på ytan. I situationer där världens barn ger uttryck för ilska, ger kristna i stället uttryck för ledsenhet. Denna ledsenhet är liktydig med självömkan, som påverkar samvetet hos den människa, som man önskar anklaga. Själv har man varit så from, så from och inte varit arg det minsta, och ändå går den andre därifrån djupt anklagad i sitt samvete. Detta knep fungerar utmärkt mellan gifta makar. Det fungerar också perfekt, när föräldrar önskar styra sina barn till en rätt sorts uppfostran i snällhetens tecken. Med snällhet menas då, att man aldrig höjer rösten.

I församlingen fungerar detta också utmärkt. Glada församlingsmedlemmar, som varit på konferens, lastar av tjugo kassetter på pastorns bord med det underförstådda budskapet, att han borde predika på samma sätt. Pastorn får dåligt samvete och hämnas på söndag genom att tala om för församlingen, hur den borde fungera. Alla dessa processer får till följd, att vi påverkar varandra efter våra önsknings- och begärelser. Men priset är fruktansvärt. Samvetets renhet går förlorad, och med den renheten förlorar man också möjligheten att leva i en verklig lydnad inför Gud.

Effekten visar sig också på ett annat sätt. Om man använder det dåliga samvetets manipuleringsmetod för att uppfostra sina barn, gör man dem till känslomässiga krymplingar. Kärleken har nämligen den egenskapen, att den aldrig kan bevisas. Den kan bara samvetas. En människa med ett kroniskt sjukt och anklagat samvete är mer eller mindre berövad förmågan att ta emot kärlek. Detta gäller såväl människors kärlek som Guds kärlek. Särskilt ödesdigert är det naturligtvis, om det sjuka samvetet är en följd av en förment kristen uppfostran. Då står Gud som någon sorts garant för det sjuka samvetets sjukhet. Man vågar då inte vänta sig varken kärlek eller förlåtelse från Gud. Att föra en sådan människa till helande och till trons lydnad måste börja med en undervisning om rättfärdiggörelse och en noggrann rening av samvetet, till dess att samvetet överensstämmer med Bibelns försoningsbudskap. Sedan kan personen börja väga vänja sig vid att också ta emot kärlek från Gud och från människor till upprättelse, helande och mognad.

Det är emellertid inte bara andra människor, som påverkar dig genom att försöka nå in i ditt samvete. Det är mycket möjligt, att du gör detta själv. Många människor har en mycket hög ambitionsnivå eller lever rent av i perfektionism. Allt måste vara perfekt, man kan inte stå ut med ett misslyckande av något slag, man kan inte lämna någon blotta på sig. Och för att sporra sig själv till de överambitioner och överprestationer, som behövs, jagar man gärna på sig själv genom att sprida ut anklagelser i sitt

eget samvete. Bara när allt är perfekt och oantastligt är samvetet stilla. Att samvetet skulle kunna signalera positiva signaler är otänkbart. I ett sådant fall har samvetet hamnat i en sorts rundgång. Man samvet saker bara med sig själv. Man är sin egen programmerare till samvetets besked. Gud har ingen chans att göra sig hörd. Perfektionismen måste bekännas och tvättas bort i Jesu blod. Perfektionismen är nämligen en önskan efter oberoende, en längtan att slippa behöva nåd vare sig från Gud eller människor.

I Efesierbrevet 6:16 talar Paulus om trons sköld "varmed ni skall kunna utsläcka den ondes alla brinnande pilar". Vad är detta för pilar? Svaret är anklagelser in i vårt samvete. Namnet Satan betyder "åklagaren". I Kolosserbrevet 2:13-15 läser vi, hur Jesus har "avväpnat andevärldens furstar och väldigheter". Detta gjorde han genom att frånta djävulen möjligheten att anklaga oss inför Gud eller att anklaga oss i våra samveten.

Trons sköld är liksom ljusets vapenrustning i övrigt ett viktigt skydd för människans samvete, så att detta blir reserverat bara för Guds tilltal. Samvetet måste renas i tro, men det måste också bevaras reserverat för Gud genom tron. Om förutsättningen för människans vandring i Anden är en hjärttransplantation, så att vi får ett hjärta av kött i stället för ett stenhjärta, då måste detta nya hjärta skyddas. Ett stenhjärta kan man banka på med slägga. Det håller ändå. Ett hjärta av kött måste däremot noga skyddas för att inte ta skada.

Ett osäkert samvete

I 1 Korintierbrevet 10 tar Paulus upp en fråga, som i dåtidens hednavärld var mycket besvärande för de kristna, nämligen om man fick lov att äta kött eller inte. På den tiden fanns inga slakterier i vår mening, utan åtminstone till betydande del avlivades boskapsdjur i olika hednatempel. En hel del av köttet äts i samband med offermåltider, men resten kunde sedan salubjudas i butiker. Tydligt slaktades inte all boskap på detta sätt, men en betydande risk förelåg, att om man köpte kött i en köttbutik, kunde man få sådant kött, som var offrat i ett tempel.

Paulus undervisar därför församlingen i Korint (1 Kor 10:14-33), för att de kristna skall veta, hur man skall förhålla sig. Det första han därvid noterar är, att de kristna naturligtvis måste undvika alla former av avgudadyrkan. De kristna har ingenting i avgudarnas tempel att göra och skall inte ha någon gemenskap med de demoner, som man offrar till. Det fanns tydligen människor i församlingen, som hade så 'rena' samveten, att de kunde tillåta sig till och med detta. Paulus betonar, att i så fall retar man Herren. Offerceremonierna i templet var en form av tillbedjan och gudstjänst, och där hade de kristna inget att göra. Men sedan kommer frågan om själva köttet, som man kunde köpa i köttbutiken. Och det är i detta sammanhang, som Paulus undervisar oss om samvetet. Offerkött är ju inte vårt problem idag. Men som en bild av hur man lever efter sitt samvete, är den här problematiken ändå intressant.

Paulus konstaterar rakt på sak, att köttet är fullt ätbart, hur det än har kommit till köttbutiken. Att äta köttet gör ingenting, så länge inte ätandet är ett uttryck för gemenskap med onda andemakter eller tillbedjan till dessa. Denna princip står också fast, för den händelse man skulle få veta, att det kött man äter är offrat till avgudar. Det gör ingen skillnad. För sitt eget samvetes skull kan man äta vidare med god aptit. I detta sammanhang skriver dock Paulus:

“Men om då någon säger till er: ‘Detta är offerkött’ så skall ni avhålla er från att äta, för den mans skull som gav saken till känna, och för samvetets skull - jag menar icke ditt eget samvete, utan den andres; ty varför skulle jag låta min frihet dömas av en annans samvete? Om jag äter därav med tacksägelse, varför skulle jag då bli smäddad för det som jag tackar Gud för? Alltså, vare sig ni äter eller dricker, eller vadhelst annat ni gör, så gör allt till Guds ära. Bli icke för någon till en stötesten, varken för judar eller för greker eller för Guds församling; var som jag, som i alla stycken fogar mig efter alla och icke söker min egen nytta, utan de mångas, för att de skall bli frälsta” (1 Kor 10:28-33).

Låt oss tänka oss en måltid, dit Paulus är bjuden. I måltiden ingår också kött, och man äter med god aptit. Plötsligt säger någon, att detta är avgudaofferkött. För Paulus eget samvete spelar detta ingen roll. Men han tänker då på samvetet hos den, som delgav den ätande skaran denna upplysning. Hans samvete tycks på något sätt signalera, att det inte är lämpligt, att man äter sådant kött. Han lider av ett osäkert samvete. Det tar nämligen tid, innan samvetet hunnit bli renat och reserverat för det gudomliga tilltalet och frigjort från världens lagar och tänkesätt. Paulus känner ingen anklagelse i sitt samvete, eftersom han vid denna måltid har ett rent och skyddat samvete. Men den som talar om var köttet kommit ifrån har ett osäkert samvete.

Se upp med grupptrycket

Paulus gör nu en intressant rekommendation. Själv lägger han ner kniv och gaffel och uppmanar de andra att göra detsamma. Inte därför att han för sin del menar, att man gör fel i att äta köttet, utan han menar, att man skall ta broderlig hänsyn till den vän, vars samvete ännu är osäkert. Om de andra i kraft av sitt starka samvete fortsätter att äta, är det stor risk att den osäkre brodern hänger med och börjar att handla utifrån de andras samveten istället för att handla från sitt eget.

Han löper då en betydande risk i sitt lydnadsliv inför Herren. Han börjar nämligen att åsidosätta sitt samvete och lever efter bud och uppfattningar, som kommer till honom utifrån, istället för att följa de bud och uppfattningar, som kommer inifrån. All lydnad mot bud, som kommer utifrån, måste vi uppfatta som lagiskhet. Det spelar därvid ingen roll, om dessa bud tillkommit genom någon annans samvete eller ej. För den människa, som följer buden, innebär ändå lydnaden ett lagiskt beteende. Endast den lydnad, som utgår från ens eget rengjorda samvete och dess positiva signaler, sedan dessa prövats och befunnits vara från Gud, är en verklig lydnad i frihet, såsom Gud har menat.

När nu Paulus lägger ner kniv och gaffel, gör han det av hänsyn till den broder, som har ett svagt samvete. Paulus inser, att hans samvete ännu inte signalerar riktiga signaler. Likväl är det för Paulus dyrbarare, att denne broder med sitt svaga samvete lär sig att följa sitt eget samvete och inte andras samveten eller andras åsikter. Så dyrbar är troheten mot det egna samvetet i Paulus ögon. Man får förmoda, att då Paulus lägger ner sina bestick och slutar äta av köttet, så övergår han istället till att undervisa sin broder och kanske också till att bedja för honom, så att hans samvete ska stärkas på den punkt, där det är svagt. Men han pressar honom inte att handla mot sitt eget samvete.

Samma problem återkommer i Romarbrevet 14. Vi läser där:

“Om någon är svag i tron, så upptag honom dock vänligt, utan att döma över andras betänkligheter. Den ene har tro till att äta vad som helst, under det att den som är svag allenast äter vad som växer på jorden. Den som äter må icke förakta den som icke äter. Ej heller må den som icke äter döma över den som äter; ty Gud har upptagit honom, och vem är du som dömer en annans tjänare. Om han står eller faller, det kommer allenast hans egen herre vid; men

han skall väl bli stående, ty Herren är mäktig att hålla honom stående. Den ene gör skillnad mellan dag och dag, den andre håller alla dagar för lika; var och en vare fullt viss i sitt sinne. Om någon särskilt aktar på någon dag, så gör han detta för Herren, och om någon äter, så gör han detta för Herren : han tackar ju Gud. Så ock. om någon avhåller sig från att äta, gör han detta för Herren, och han tackar Gud” (Rom 14:1-6).

Att vara “svag i tron” innebär i detta sammanhang att ha ett osäkert samvete . En sådan person måste behandlas med all tänkbar kärlek och omsorg. Han får aldrig uppleva sig pressad att göra någonting, som inte framfödes ur en visshet i hans eget sinne. Skulle han börja handla på det viset, skulle han gå utanför måttet av den tro, som fungerar i hans liv och i hans samvete. Paulus slutar detta kapitel med orden :

“Bryt icke för mats skull ned Guds verk. Väl är allting rent, men om ätandet för någon är en stötesten, så blir det för den människan till ondo; du gör väl i att avhålla dig från att äta kött och dricka vin och annat som för din broder blir en stötesten. Den tro du har må du ha för dig själv inför Gud. Salig är den som icke måste döma sig själv, när det gäller något som han prövat vara rätt. Men om någon hyser betänkligheter och likväl äter, då är han dömd, eftersom det icke sker av tro. Ty allt som icke sker av tro, det är synd” (Rom 14:20-23).

Allt, som inte sker av tro, är synd. Detta betyder att lydningen måste utgå från ett övertygat samvete. Inget annat ursprung för lydningen duger. Så fort jag i stället lever i lydning för någonting, som kommer utifrån, medan mitt samvete fortfarande är osäkert eller till och med negativt, så träder jag utanför lydningens gränser.

Det tar tid, innan samvetet blir rent och reserverat för Gud. Detta är i själva verket en mognadsfråga. Flitig samvaro med Gud i bön, bibelläsning och i de heligas gemenskap stärker samvetet undan för undan. *Men i de heligas gemenskap får det inte finnas något gruppträck, som pressar den samvetsosäkre till att bete sig, som om han var säker. Han får inte börja pressa sig själv heller för att påskynda mognaden. Så länge samvetet är osäkert, är också den kristna friheten ännu beskuren.* Problemet lösning ligger inte i att man tar sig friheter, som man ser att andra kan leva i, fastän ens eget samvete ännu lever i ovisshet. Lösningen ligger istället i att samvetet undan för undan stärks och reserveras för Gud.

Bekymmer

Ett anklagat eller svagt samvete har svårt att uppfatta Guds positiva signaler. Ett annat mäktigt hinder för oss, när vi skall höra Guds röst, är bekymmer. I Nya Testamentet talas det aldrig väl om bekymmer, utan vi möter ständigt varningar för bekymmer eller för timliga omsorger. Låt oss lyssna på en av dem :

“Och att det såddes bland törnena, det är sagt om den som väl hör ordet, men låter tidens omsorger och rikedomens bedrägliga lockelser förkväva det, så att han blir utan frukt” (Matt 13:22).

Detta är en del av Jesu förklaring till liknelsen om de fyra sädesåkrarna. I tistlarnas åker växer livskraftigt ogräs. Rikedomens bedrägliga lockelser känner vi alla till. Men med denna mäktiga kraft jämställer Jesus våra bekymmer. Dessa har samma förmåga till att döda det levande Gudsordet, som de starkaste begärelser vi kan träffa på. I Matteus 6:24-34 undervisar Jesus utförligare om bekymmer. Han talar om att i andevärlden finns två herrar, Gud och Mammon. Man kan inte tjäna bägge. Den som låter sig förslavas under bekymmer kommer i praktiken alltid att tjäna Mammon, vare sig han menar sig tjäna Gud eller ej.

Den lilla berättelsen om Jesus hemma hos Marta och Maria (Luk 10:38-42) är en fin illustration till principen, att bekymmer leder oss bort från Herren. Jesus fick till sist säga till Marta, att hon gjorde sig bekymmer för många saker. Därigenom gick hon miste om det enda väsentliga. Så är det också med oss. När bekymren tar herraväldet över oss, blir vi problemupptagna och problemcentrerade. Gud vill istället, att vi ska vara Gudsupptagna och Gudscentrerade. Därför undervisar också Jesus om att bekymmer sänker den andliga vakenhetsgraden:

“Men tag er till vara för att låta era hjärtan förtyngas av omåttlighet och dryckenskap och timliga omsorger, så att den dagen kommer på er oförtänt; ty såsom en snara skall den komma över hela jordens alla inbyggare. Men vaka alltjämt och bed att ni må kunna undfly allt detta som skall komma, och kunna bestå inför Människosonen” (Luk 21:34-36).

Kasta din börda

Det är en förmån att vara fri från bekymmer. Men det är förmer än så. Det är också en kallelse. Bekymren är på ett sätt en spegelbild av det dåliga samvetet. Samvetsförebåelserna handlar om olust över det som ligger bakåt i tiden, medan bekymren är en sorts olust i förskott. Många bekymmer handlar om hur vi skall kunna undvika

tänkta situationer i framtiden, där vi kan dra över oss skuld och dåligt samvete. Därför är det lika viktigt, att Herren får lösa oss ifrån bekymmersmentaliteten som att han får lösa oss från ett orent samvete. Detta är förutsättningen för att vi skall kunna uppfatta hans tilltal och förstå hans vilja. Vi uppmanas därför inte bara att bekymra oss mindre, utan Petrus säger:

“Kasta alla era bekymmer på honom, ty han har omsorg om er” (1 Petr 5:7).

Det står alltså, att vi skall kasta bekymren. Man får lätt det intrycket, att bekymren skulle vara något dyrbart och värdefullt, som vi önskar behålla in i det sista, medan aposteln avslöjar bekymren som något ont, som vi bör kasta ifrån oss. Och visst är det så. Syndafallet innebar ju, att människan gjorde sig oberoende av Gud. Hon ville vandra sin egen väg och leva sitt eget liv. Inte kan man kasta bekymren ifrån sig med mindre än att man helt ödmjukar sig under Guds mäktiga hand istället för att styra och ställa själv. Det är lätt gjort, att man menar sig vara helöverlåten, medan ens bekymmersmentalitet i själva verket avslöjar, att man fortfarande önskar ha sin trygghet i sina egna ställningstaganden och sina egna gärningar.

Fostran till bekymmersfrihet

Med detta är inte sagt, att det alla gånger är särskilt lätt att kasta ifrån sig bekymmerstänkandet och den därmed sammanhängande otryggheten. Ofta är det en uppfostringsprocess. Innan Israels folk kunde invadera Kanaans land, måste de leva fyrtio år i öknen. En stor del av den tiden åtgick till att fostra fram ett folk, som inte levde i bekymmer. Efter en kort tids ökenvandring uppmanade Gud folket att invadera landet. Man skickade då in spejare, som tom tillbaka och meddelade, att landet var härligt men fullt av starka fiender. Människorna blev då så bekymrade, att det inte var tal om att följa Guds befallning. Bekymmersmentaliteten hindrade dem från att fullfölja Guds vilja. Man fick därför leva kvar i öknen, tills man befunnit sig i så många bekymmersamma situationer och ändå fått mottaga Guds hjälp och se hans suveränitet, att man till sist slappnade av och slutade bekymra sig.

Kung David fick verkligen lära sig bekymmersfrihet på samma sätt. En viktig del av hans andliga testamente finner vi i den tjugotredje psalmen. Att Herren är vår herde betyder, att han leder oss fram genom livet på en vandring i Anden. Och det kan börja nog så idylliskt på gröna ängar och vid vatten, där man finner ro. Men plötsligt befinner man sig i dödsskuggans dal. Bekymmersfrihet kan man aldrig lära sig på de gröna ängarna. Det tror den köttsliga människan i det längsta. Men i dödsskuggans dal kan man på ett nytt sätt upptäcka Jesu närhet i kriser och svårigheter. Märkligt nog är det först, när bekymren hopar sig på allvar, som man kan lära sig bekymmersfrihet.

Paulus själv befann sig i en mänskligt att döma mycket brydsam situation, när han ger oss Bibelns finaste undervisning om vägen till bekymmersfrihet (Fil 4:4-7). Han satt i fängelse och visste inte, om han skulle bli avrättad eller ej. Hade han inte uttryckligen skrivit detta, skulle man ha svårt att tro det, när man läser följande rader:

“Gläd er i Herren alltid. Åter vill jag säga: gläd er. Låt ert saktmod bli kunnigt för alla människor. Herren är nära! Gör er intet bekymmer, utan låt i allting

era önsknings bli kunniga inför Gud, genom åkallan och bön, med tacksägelse. Så skall Guds frid, som övergår allt förstånd, bevara era hjärtan och era tankar i Kristus Jesus.”

Alla människor längtar efter bekymmersfrihet. Frågan är nu vilken grund, som den kristne har för sin faktiska bekymmersfrihet. Den köttsliga människan önskar leva bekymmersfritt, därför att hon alltid befinner sig på gröna ängar. Läget är under kontroll, som det brukar heta. Givetvis avses då, att det är under ens egen kontroll. Om Gud skall skapa bekymmersfrihet, skall han göra det genom att snabbt leverera bönesvar och undanröja alla problem och hotande framtidsutsikter. De gröna ängarna skall vara gröna året runt. Men på de villkoren ställer inte Gud upp. Han vill inte, att vi skall ha vår trygghet i snabba bönesvar utan i vissheten om hans personlighet, hans trofasta nåd. Ju starkare vissheten blir, desto svårare situationer kan vi befinna oss i utan att på nytt drabbas av bekymmer. Därför anvisar nu Paulus en väg i två steg till hjälp med de problem, som drabbar oss.

När dessa kommer eller hotar att komma, blir vi lätt oroliga i vårt inre. Vi börjar då att be till Gud, att han skall ta bort problemen för att vi skall slippa vara oroliga. Guds väg är den omvända. Paulus rekommenderar oss att först be, att Gud ska ta bort oron. Istället för att fortsätta att leva problemcentrerade och bekymmersfixerade skall vi be Gud, att han bevarar våra hjärtan och våra tankar i Kristus Jesus, så att vi tänker mer på honom än på problemen. När vi på det sättet är bekymmersfria, kan problemet kvarstå kortare eller längre tid precis som förut. Under tiden kan vi i lugn och ro be till Herren, att han också löser problemet, vilket han kommer att göra. För Paulus, där han satt i fängelset, var det inte någon större katastrof, om de hade avrättat honom. Egentligen var detta, vad han ytterst ville, för då skulle han få komma hem till sin Herre och Mästare direkt. Men hans kärlek till medmänniskorna bjöd honom ändå att stanna.

En nödvändig förutsättning

I detta förhållande framskyntar en viktig förutsättning för bekymmersfrihet efter kristet mönster, nämligen förnöjsamhet. En människa, som måste leva på en viss standard, vare sig det gäller det materiella, på hälsans område, i fråga om relationer eller sociala kontakter, kan inte leva i full bekymmersfrihet. Paulus avslutar sin undervisning om bekymmersfrihet med följande ord:

“Det har varit för mig en stor glädje i Herren att ni nu omsider har kommit i en så god ställning, att ni har kunnat tänka på mitt bästa. Dock, ni tänkte nog också förut därpå, men ni hade icke tillfälle att göra något. Icke som om jag härmed ville säga, att något har fattats mig; jag har lärt mig att vara nöjd med de omständigheter, i vilka jag är. Jag vet att finna mig i ringhet, jag vet ock att finna mig i överflöd. Med vilken ställning och vilka förhållanden som helst är jag förtrogen: Jag kan vara mätt och jag kan vara hungrig; jag kan ha överflöd och jag kan lida brist. Allt förmår jag i honom som giver mig kraft” (Fil 4:10-13).

Förnöjsamhet är förmågan att alltid se på det man har och leva i tacksamhet över det. Huruvida det är mycket eller litet, som man har för ögonblicket, spelar ingen roll. Man är tacksam över det man har. Motsatsen är begärelse. Det är livsstilen, att man ständigt ser på det man saknar och uppfylls av besvikelse och grämelse i stället för att vara tacksam. Lever man i begärelse, kommer man alltid att vara bekymrad för att man i framtiden skall förlora mer eller mindre av det man redan har. Bekymmersfrihet förutsätter förnöjsamhet. För när Gud lovar oss bekymmersfrihet och hjälp, ger han inga löften om på vilken levnadsstandard, som han tänker placera oss för resten av livet. När han i stället bjuder oss att efterfölja honom och ta vårt kors på oss varje dag, förstår vi, att det kan komma tider, då vi efter mänskligt räknesätt lider brist på mycket av denna världens goda. Gud lovar oss, att det vi verkligen behöver, det skall vi också få. Är vi nöjda med det, kommer bekymmersfriheten att fungera utmärkt.

För att du skall lära dig ett bekymmersfritt liv i din vandring i Anden, måste du alltså öva dig i förnöjsamhet. De flesta välbärgade västerlänningar är totalt otränade i denna konst. Börja öva dig i att se på det du har och tacka för det istället för att ständigt tänka på vad du skulle vilja utöka din tillvaro med. Var återhållsam, så att inte hela ditt böneliv står i begärets tjänst, för då kommer ganska snart både ditt böneliv och ditt andliga liv överhuvudtaget att utarmas genom besvikelser och missräkningar (Jak 4:1-3).

Ansvarsfrihet och ansvarslöshet

Rent samvete och bekymmersfrihet hör ihop. Vi kan sammanfatta dem båda under begreppet ansvarsfrihet. Gud har frigjort oss från vårt ansvar för det förgångna och gett oss ett rent samvete. Han övertar också vårt ansvar för framtiden och ger oss bekymmersfrihet. Båda dessa frigörelser är av andlig natur. Köttet är dock en mästare i att imitera mycket av det Gud gör. Den köttsliga motsvarigheten kan vi kalla ansvarslöshet. Vem har inte träffat människor, som förefallit att aldrig lägga något på sitt samvete, vad de än har gjort mot Gud eller sina medmänniskor? Visst finns det också en köttslig sorglöshet, som består i att man tar allt med en klackspark och gärna låter någon annan betala notan för de kalas, som man själv ställer till med. När vi talar om det rena samvetet och friheten från bekymmer som förutsättningen för att höra Guds röst, handlar det inte om dessa köttsliga funktioner, utan det handlar om de gåvor, som Gud ger oss genom sin helige Ande.

Lydnadens ändamål

För att vandrigen i Anden skall fungera på ett sunt sätt, måste vi förstå Guds utgångspunkt, varför Gud strävar efter lydnad i våra liv. De flesta kristna har nämligen missuppfattat problemet. De tror, att Gud söker lydnad, för att han behöver springpojkar. Man menar, att Gud på något sätt skulle vara beroende av vår medverkan, för att hans planer skall gå i lås. Det är, som om han inte själv kunde omvända människor eller hela de sjuka eller vad det nu är, som skall göras. Naturligtvis kan inget vara felaktigare. Ett litet minnesord i detta sammanhang finner vi i Psaltaren 135:5-6:

“Ty jag vet, att Herren är stor, att vår Herre är förmer än alla gudar. Herren kan göra allt vad han vill i himmelen och på jorden, i havet och i alla djup.”

Eftersom Gud kan göra allt vad han vill - vilket ju är detsamma som att han är allsmäktig - behöver han alltså inte vår hjälp. I stället måste vi konstatera, att han utan vår medverkan skulle göra allting snabbare, fullkomligare, kärleksfullare, rättfärdigare och bättre. Att han alls söker vår medverkan är ju egentligen ganska gåtfullt.

Låt oss se det hela i liknelsens form. Tänk dig en mamma, som står och bakar pepparkakor som förberedelse till julfirandet. Naturligtvis skall barnen vara med. De “hjälper till”. Med deras hjälp tar pepparkaksbaket ungefär dubbelt så lång tid, och mycket deg blir det aldrig pepparkakor av. Ändå är det en självklarhet för mamma, att barnen skall vara med. Alla pepparkakor blir väl inte så vackra, men barnen lär sig och mognar. Det senare är ju huvudsaken.

Vägen till mognad

Den yttersta orsaken till att Gud söker lydnad i våra liv är, att lydnaden är en välsignelse för oss själva. Lydnaden är Guds främsta väg till förvandling av personligheten och mognad i våra liv. Detta konstaterande har en oerhörd betydelse. I klartext betyder det nämligen, att lydnaden inför Gud inte har något med prestation att göra. Man möter så många kristna, som blivit deprimerade av det glada budskapet. De talar om sig själva som “dåliga kristna” och menar i regel med det, att de inte lyckats vidare bra med lydnaden. De lever i en tillvaro, där människor på olika sätt ställer förväntningar och anspråk på dem. Ovanpå alla människors anspråk kommer sedan också alla Guds förmenta förväntningar på att de skall klara av olika former av lydnad och prestationer. Inte att undra på att de är deprimerade! Så här är det inte alls. Lydnad består inte i att vi gör tjänster åt Gud, utan har mera karaktären av att vi får vara med på ett hörn, fastän vår far kan göra allting bättre. Det handlar inte om att göra tjäns-

ter åt pappa utan snarare om att följa med pappa till jobbet och se, hur han arbetar, när han är där.

Lydnadens ändamål ligger sålunda inte i antalet omvända, antalet helade, antalet utdelade traktater, etc. Lydnadens ändamål är lärjungens egen mognad till Kristuslikhet. Allt det andra är underbara och ljuvliga bieffekter. För Gud är en mästare i att slå flera flugor i en smäll. Men det är bieffekter, eftersom Gud kan ordna allt detta utan vår medverkan. Vår egen lydnad går däremot inte att förverkliga utan vår medverkan, eftersom Gud aldrig tvingar. Och om lydnaden är vägen till mognad, så kan inte heller mognaden förverkligas utan vår medverkan.

Gud ryter inte

Att förstå Guds målsättning är viktigt för att vi skall förstå, hur Gud talar till oss, när han vill leda. Om han bara vore ute efter att få saker gjorda, skulle han naturligtvis säga till i så tydliga ordalag som möjligt. Han kanske då skulle vara som sergeanten, som står på kaserngården och ryter åt en skara värnpliktiga. I militär ordergivning är ju målsättningen, att man skall uttrycka sig kortfattat, glasklart och med en ljudstyrka, som inte ens den slöaste kan undgå att uppfatta. Då blir saker effektivt gjorda. Men effekten på personligheten är ju också välbekant. Något mera ointresserat och ansvarslost än en skara värnpliktiga får man leta efter.

Ser vi alltså fortfarande problemet från Guds utgångspunkt, blir det så, att ju tydligare Gud uttrycker sig, desto mer riskerar han att förvandla oss till marionetter. Vi blir då nickedockor utan någon egen personlighet och utan någon egen vilja. En sådan personlighetsutveckling är raka motsatsen till det som Gud syftar till. Han vill göra oss kärleksfulla, initiativrika och viljestarka. Många tror, att ; Gud helst vill, att vi skall vara viljesvaga; obeslutsamma, ängsliga och rädda. Det vill Gud visst inte. Hans målsättning är, att vi skall växa upp till likhet med honom, och han är inte sådan. Han vill, att vi skall ha en stark vilja, men den skall vara riktad åt samma håll som hans, inte därför att vi känner oss tvingade till det, utan därför att vi valt det själva. Som sagt, ju tydligare Gud uttrycker sig, desto mer kommer han att motarbeta dessa sina egna syften med lydnaden.

Man möter ofta människor, som säger sig ha svårt att höra Guds röst. De känner sig ofta misslyckade i sitt umgänge med Gud. En vanlig orsak till dessa känslor av misslyckande är, att man jämför sig med andra, betydligt mer frimodiga personer, som okritiskt tar varje inre impuls för att vara ett Guds tilltal. När man lyssnar till sådana personer, får man ett intryck av att Gud ständigt talar och ständigt instruerar i minsta detalj. Och det kan Gud mycket väl göra. Det tror jag att alla, som har vandrat med Herren, har erfarenhet av. Men lite misstänksam blir jag, när människor säger, att det alltid är så, klockan runt och veckan igenom. Låt oss lyssna till hur Paulus hade det:

“Men denna skatt har vi i lerkärl, för att den översvinnliga kraften skall finnas vara Guds och inte något, som kommer från oss. Vi är på allt sätt i trångmål, dock inte utan utväg; vi är rådvilla, dock inte rådlösa” (2 Kor 4:7-8).

Paulus talar här om för oss, att han mycket ofta är rådvill i sin tjänst inför Gud. Ofta vet han inte, vad som är rätt, vad som är Guds vilja. Indirekt talar han här om för oss, att han för sin del inte kan höra Guds tilltal och förnimma Guds vilja, när det passar honom. Likväl säger han oss, att vandrigen i Anden fungerar. När beslutet skall fattas, så vet han, men det är inte säkert, att han vet det dessförinnan. Vad skall sådant tjäna till? Jo, likaväl som man kan bli missmodig av att ständigt höra Guds röst och känna sig tvingad av Guds vilja, så kan man också bli högmodig av att alltför tydligt veta Guds vilja och höra hans röst. Den köttsliga naturen pendlar ju mellan dessa två extremlägen: högmod och missmod. Och Paulus talar om för oss, att Guds tilltal och den därmed sammanhängande kraften - för Guds Ord är alltid Guds kraft - är svåra att uppfatta. Skälet är, att det skall stå klart för oss, att kraften inte är vår utan Guds, detta så att vi inte blir högmodiga. Lika viktigt är det, att inte tilltalet är så tydligt, att vi känner oss tvingade av det, för då blir vi passiva och missmodiga.

Producera inte böner

Guds tilltal är sålunda något, som man måste söka med samma iver, som man söker en dyrbar skatt. Ibland består vissheten om vilken väg, som är Guds, i en långsamt framväxande självklarhetskänsla. Ibland kommer den plötsligt som en aha-upplevelse, när tiden är inne. Men om man inte söker vishet från Gud, så ramlar den i regel inte på en. Många människor har för sig, att deras samvaro med Gud måste bestå i böner och åter böner. De håller aldrig tyst i Guds närhet så länge, att Gud kan få en syl i vädret. För de tror, att Gud kräver, att man skall producera böner. Bedja skall vi naturligtvis, men det är lika viktigt, att vi är tysta tillräckligt länge, för att Gud skall kunna lägga ner sina tankar i våra hjärtan. När vi på det sättet i stilla ödmjukhet åter och åter söker Guds vishet och lyssnar in den i vårt innersta, föds märkligt nog både frimodighet och ödmjukhet.

Många gånger kan sökandet efter Guds vilja komma att äga rum i situationer av trångmål, precis som Paulus beskriver. Låt oss lyssna till Jesu ord i Matteus 10:19-20:

“Men när man drar er inför rätta, gör er då icke bekymmer för huru eller vad ni skall tala, ty vad ni skall tala skall bli er givet i den stunden. Ty det är inte ni, som skall tala, utan det är er Faders ande, som skall tala i er.”

Här befinner sig alltså lärjungen i livsfara. Mycket kanske står och faller med att man säger de rätta orden, när man kommer inför rätta. Man kunde vänta sig, att Gud nu skulle komma lärjungen till mötes och ge honom försvarstalet så tidigt som möjligt, så att han sedan kunde vila lugn och trygg, tills han kommer inför rätta. Men så gör inte Gud. I stället gör han det motsatta. Han vill nämligen, att vi skall ha vår trygghet i hans person och inte i att vi redan fått försvarstalet utskrivet, färdigt att läsas innantill. Vad gör lärjungen i väntan på rättegången? Jo, han gläder sig i Herren till bekymmersfrihet. Då blir han också stark i Herren. Han får öva sig i att vara stilla och lugn och tyst och låta Herrens Ande uppfylla honom i förlitan på att de rätta orden skall komma i det rätta ögonblicket.

Guds tilltal kommer inte alltid på beställning. Gud har lovat vishet, när vi behöver sådan, men det står ingenstans några löften om när visheten skall komma. Den kommer, när den behövs. Vi kanske många gånger tycker, att den skulle komma tidigare, än vad Gud tycker. Om det dröjer, så är det oftast för att vi skall lära oss att förtrösta på Herren och inte på hans tilltal.

Det är viktigt, att man inte går och säger, att man inte kan höra Guds röst. Lika viktigt är det, att man inte låter sig stressas av människor, som säger, att de alltid hör Guds röst. Gud är ingen vägledningsautomat, och det där underbara "tryck-på-knappen-svaret" är oftare en önskedröm än en faktisk verklighet.

Hur talar Gud?

Många människor säger, att de aldrig hört Guds röst. Därför undrar de intensivt, hur det låter, när Gud talar. Man har för sig, att det måste låta på något särskilt sätt. Kanske skall det höras änglakörer i bakgrunden eller kittla i stortån, när Gud talar. Fun-deringarna är många. Hur låter ett andligt tilltal?

Frågar man dessa människor, om de hört djävulens röst, brukar svaret bli ett överväl-digande ja. Alla vet, hur det låter, när djävulen talar. Alltså har i praktiken alla männi-skor rik erfarenhet av hur ett andligt tilltal kan låta. Djävulen förskapar sig ju gärna till en ljusets ängel, och inte sällan försöker han låta så lik Gud som möjligt på rösten, när han talar. Kanske skall vi därför inte förvänta några stora skillnader. Hur låter det då, när djävulen talar? I regel uppfattar man hans tilltal som en tanke, kanske en åter-kommande sådan. Inga märkvärdiga förnimmelser brukar åtfölja denna tanke, utan tanken kommer rätt och slätt utan att man vet, varifrån man fick den.

Problemet är att urskilja

Jag träffade en gång en person, som hade fått ett tilltal från Gud under en sömnlös natt. Detta tilltal hördes som en vanlig röst i rummet. Första gången trodde perso-nen, att grannen hade satt på radion mitt i natten. När rösten återkom för andra gången, trodde personen, att det rörde sig om en hallucination. Först tredje gången stod det klart, att det var Gud, som talade. Episoden visar på ett intressant sätt, att problemet inte främst ligger i att uppfatta ett tilltal från Gud utan i att identifiera de tankar, förnimmelser, impulser, syner eller hörselintryck, som kommer en till mötes, så att man förstår, vad som är från Gud och vad som inte är det.

Gud kan tala till oss på så många sätt. Det enklaste och mest grundläggande är att den helige Ande ger "ljus över bibelordet". När vi läser Bibeln, kan den ena eller andra sanningen plötsligt bli mycket levande för oss. En ny innebörd i bibelordet kan-ske framstår klart. Ofta känner man en glädje tillsammans med denna upplevelse. Denna tilltalsform är som sagt grundläggande. Jesus säger i slutet av berättelsen om den rike mannen och Lasarus:

“Då sade Jesus till honom: ‘Lyssnar de inte till Mose och profeterna, så skall de inte heller låta övertyga sig, om någon uppstår från de döda’” (Luk. 17:31).

Lyssnandet till Gud börjar i Bibeln. Men utöver detta kan den helige Ande tala till oss genom våra samveten på många sätt. En bjudande visshet i det inre, framsprungen ur ett rent samvete, är en annan form av Andens tilltal. En plötsligt uppdykande impuls kan också vara det. Visioner, drömmar, hörbara hörselintryck och profetiskt tilltal är

andra variationer på temat. Men oavsett hur tilltalet kommer oss tillhanda, så är prövningen den avgörande processen. Allt profetiskt tal skall prövas, och alla ens egna impulser och tankar skall också prövas. Frågan är hela tiden, vad som kommer från Gud och vad som inte gör det. Det stora flertalet drömmar är inte profetiska, och deras eventuella budskap kan därför lämnas obeaktade. Likväl bejakar Bibeln, att drömmar kan vara profetiska. Svårigheten ligger alltså mest i att urskilja vilka som är värda att spara på.

Pröva allt

Hur prövar man då ett profetiskt budskap, vare sig man får det genom andra eller man förnimmer det i sitt eget inre? En första viktig punkt är denna: det budskap jag får idag skall stämma överens med det långsiktiga mål, som Gud har gett mig för mitt liv. För ofta ger Gud en kallelsevision eller ett uppdrag åt en människa. Detta uppdrag utgör då ofta en livsuppgift att gå in i. Den dagliga vägledningen syftar till att förverkliga livsuppgiften stegvis. Jag har ofta funnit det motiverat att sätta ett frågetecken i kanten, när människor säger sig vara ledda av Gud in i de mest mångskiftande uppgifter. Ena dagen är man kallad att vara evangelist i Småland, nästa år upplever man sig vara ledd att syssla med förbön för Israel, året därpå finns man som andeutdrivare i Kina, ytterligare några år senare har man blivit trappistmunk, etc.

Den sortens kringflackare i andliga ärenden möter man ganska ofta. De går med liv och lust in för nya uppgifter men är inte sällan så till den grad "ledda av Gud", att de inte kan samarbeta med andra människor. Redan detta är naturligtvis ett tecken på att de inte vandrar i Anden utan i sina egna fantasier. Efter en tid är marken avbränd på den plats, där de befinner sig, och de får då lyckligtvis uppbrottssignal från Herren, menar de, och drar vidare till andra och mera spännande saker. Gud ger EN kallelse och inte många från tid till annan. Och kallelsen ligger fast. Vandringen i Anden är till för att leda människan steg för steg till förverkligandet av kallelsen.

Gud förverkligar sina löften

Naturligtvis finns det ett dike på den andra sidan av vägen också. Jag har träffat människor, som tagit emot en kallelse men som inte förstått att söka Guds ledning för att steg för steg närma sig målet för den kallelsen, utan de har själva tagit ut kompassriktningen för att springa rakt iväg på den uppgift, som Gud har gett dem. Låt oss ta ett exempel. Anta, att Gud kallar dig att bli missionär på Filippinerna. Naturligtvis är detta ett uppdrag, som är stort och som kan förverkligas på tusentals olika sätt. Är du en förständig människa, tar du inte bara emot kallelsen, utan du frågar också Gud, hur den steg för steg skall förverkligas. Är du oförständig, börjar du i stället själv tänka ut, hur det hela skall ordnas. Du rusar runt och ställer till sensation och talar om, att Gud har gett dig en kallelse. Genom att skapa dramatik kring dig och din kallelse kan du få folk att satsa pengar, och sedan sticker du iväg till Filippinerna efter ditt eget huvud. Så var det inte tänkt att fungera. Kallelsen är en sorts kompassriktning, med vars hjälp du i viss mån kan bedöma samvetets ledning över ditt liv i den dagliga vandringen i Anden. Kommer det steg, som du tar idag, att leda dig närmare

målet eller inte? Den övergripande kallelsen är en sak, och den stegvisa vandringen i Anden en annan. De skall samverka och inte ersätta varandra.

Granska motiven

Den ledning Gud ger dig uppväcker i regel rena motiv i ditt inre. Detta gäller såväl kallelsevisionen som den dagliga vandringen i Anden. Jag har genom åren träffat många människor, som haft flammande visioner för det ena eller andra företaget. De har dragit med sig många genom sin entusiasm, men så småningom har ändå allt visat sig vara felaktigt. Detta kunde man ha insett från början genom att granska visionärens motiv. Påfallande ofta förhåller det sig så, att visionären är en omistlig del av visionen. Naturligtvis behöver det inte vara något fel i detta. Jeremia var en omistlig del av den kallelse, som han fick. Men Jeremia hade inte haft något emot att träda tillbaka i obemärkthet, om bara folket hade blivit räddat.

Den specifika knuten i det hela är, att när visionären har en vision, som kommer att få honom själv att synas på ett speciellt sätt, så bör man vara försiktig. Detta gäller också, när man tar emot ett budskap för egen del. Man kan märka, att budskap och visioner som man tar emot kittlar ens köttsliga natur. Vem vill inte ta emot profetiska hälsningar från Herren om att han vill göra en själv till världsberömd stjärnevangelist, helbrägdagärare, etc? Och Gud är naturligtvis fri att ge sådana kallelser, och han gör det också. Men frågan är: uppväcker kallelsen högmod eller förkrosselse i ditt eget inre? I det förra fallet bör du vara återhållsam, medan du i det senare fallet kan vara mera frimodig.

När man tar emot profetiska budskap från andra personer, kan man gott granska deras egna motiv för att utsäga profetian i fråga. Känner man, att här är en person, som profeterar för att själv synas och höras, kan man åtminstone tills vidare lägga budskapet på hyllan. Detsamma gäller i högsta grad, om man inte känner en Andens bekräftelse i sitt inre till det som sägs. Du är aldrig skyldig att vandra efter andras profetior. Om jag själv skulle ha försökt att göra detta, skulle jag varit samtidigt på många olika platser på jordklotet. Profetian är inte "din", förrän du upplevt en Andens bekräftelse i ditt inre.

Korsets princip

En utmärkt regel för prövning av profetiska budskap och olika inre maningar, drömmar, visioner etc är, att de skall stämma överens med korsets princip. Här har du hela bilden av Guds medarbetare, som vandrar i Kristi smälek och som alltid är i trångmål men ändå inte saknar utväg och som arbetar i de obemärkta och till synes ringa sammanhangen. Djävulen försökte förgäves fresta Jesus att bli etablerad som kung, makthavare etc. Men Jesus etablerade sig aldrig. Bilden av universums Herre, som måste låna en båt för att få en plattform att predika ifrån, är en lika intressant bild av korsets princip som samme Mästare hängande på korset för att där, genom det som såg ut som ett nederlag, vinna världshistoriens största seger. När man rör sig i andliga kretsar och lyssnar till de budskap, som människor ger varandra eller tar emot i sitt inre, är det färvånansvärt få budskap, som stämmer överens med korsets princip. I

stället ser det ut, som om Gud idag skulle leda människor efter andra principer än vad han gjorde med de människor, inbegripet Jesus själv, som Bibeln berättar om.

Naturligtvis har inte Gud ändrat sig. Jesus säger klart, att efterföljelsen kommer att leda till att människan tar på sig ett kors och följer efter honom. När idag likväl de flesta efterföljelsebudskap i stället leder till upphöjelse och etablering, måste vi därför räkna med att mänskligt önsketänkande på olika sätt blandat sig i leken. Detta betyder inte, att inte verksamheten kan bli framgångsrik. Jehovas Vittnen har stora framgångar och är ändå uppenbart inte ledda av Gud. En människas självvalda utkörelse kan mycket väl komma att fungera på ett ytligt plan. Att arbetet har framgång bevisar inte, att det kommer från Gud.

Vilken frukt?

Grundregeln för bedömningen av äkta och falska budskap är istället: "av frukten känner man trädet". Frukten är inte framgången. Den räknas inte i antalet medlemmar, antalet nyomvända, antalet döpta, helade eller befriade. Frukten är Andens frukt, främst kärlek. När det gäller för dig själv att bedöma frukten i ditt eget liv, så mäts den inte i diverse sentimentala känsloupplevelser, vilka skulle kunna utges för att vara kärlek. I stället mäts den i vilka lidanden, som du är villig att ta på dig, och vilka uppoffringar, som du är villig att göra, för att förverkliga den kallelse, som Gud har gett dig. Själv klart handlar det här inte om den sortens uppoffringar, som blir allmänt beundrade, utan det handlar om vad du är villig att utstå i det tysta.

Ekonomiska aspekter

Frågan om ekonomin kommer ofta in i sammanhanget. Om Gud kallar dig till en uppgift, så hjälper han dig också att lösa den. Detta gäller även ekonomin. Detta åtagande från Guds sida befriar dig inte automatiskt från förvärvsarbete. Jag har genom åren träffat många människor, som haft för sig, att en kallelse från Gud automatiskt innebär, att man skall "leva i tro". De har urartat till att bli andliga luffare, som flyter omkring och parasiterar på sin omgivning. Jag har också träffat många, som känslösamt vittnat om hur Gud försörjer men som samtidigt inte skött sina utbetalningar. Gud kanske försåg med pengar till hyran, men först sedan värden stött på ett antal gånger och hotat med vräkning. På det sättet sköter inte Gud ekonomin. Fungerar det på det sättet, bör man i stället ompröva hela situationen. Det kan hända, att Gud ger de pengar, som behövs, i sista stund. Han gör det i så fall för att pröva vår förtröstan på honom. Men han kommer inte för sent.

Omvänt gäller också, att det faktum, att pengar flyter in, är inte någon som helst garanti för att Gud ställer sig bakom ett projekt. Jag minns för åtskilliga år sedan ett stort evangeliseringsprojekt, där man behövde medarbetare. En till synes mycket lämplig person för detta projekt återfanns, och det gällde bara att få loss en ganska stor summa pengar för att friställa honom för att gå in i det nya projektet före ett visst datum. Det bads mycket, och på helt häpnadsväckande vägar kom den rätta penningssumman fram, några timmar före utsatt tid. Alla jublade och var glada. Personen i fråga kom med i projektet. Han blev sedemera en av centralfigurerna i en konflikt,

som vingklippte hela verksamheten. Trots att pengarna kom fram i tid, ledde det hela till sist inte till kärlekens frukt.

Spar på sjumilastövlarna

Vandringen i Anden är en samvetsprocess. Ditt renade och skyddade samvete förnimmer Guds vilja och får leda dig steg för steg. Eftersom Bibeln gör skillnad mellan ett svagt och ett starkt samvete, blir det naturligtvis också en skillnad i hur långa steg, som du kan ta under ledning av ditt samvete. En människa med ett starkt samvete kan gå fram med relativt raska kliv. Nybörjaren gör klokt i att inte ta på sig sjumilastövlarna. Eftersom Gud själv bestämmer, när tiden för denna världsordning är slut, så har han inte mera bråttom än att du kan röra dig framåt i försiktig takt, så länge som ditt samvete är osäkert. Låt dig inte stressas och hetsas av alltför mycket tal om den stora skörden, som skall bärgas in, eller av att Jesus kommer snart. Han kommer inte fortare för att du kör i diket. Rör dig inte snabbare på vägen, än att du kan ha kontroll över fordonet och hela tiden pröva, om det du sysslar med verkligen är Guds vilja. Låt dig inte ryckas med av att andra ter sig säkrare i sina samveten, än vad du är i ditt. Hur många människor du än träffar med hur många underbara visioner som helst, så vandra inte snabbare och vandra inte i andra riktningar, än vad ditt eget samvete bjuder dig. Se dessutom till, att du inte blir så upptagen med de uppgifter, som vandringen i Anden innebär, att du inte har tid att umgås med Gud. Djävulen är en mästare i att uppmuntra de kristna. Många tror, att han ständigt håller emot och sörjer sig halvt fördärvad över varje framgång, som de kristna har. Det gör han visst inte! När det börjar gå bra för de kristna, är han den förste att uppmuntra och applådera. Han vet, att detta är det lättaste sättet att få kristna människor att rusa iväg och att sluta pröva sina impulser och att verkligen lyssna in Guds röst. På det sättet kan han få dem som börjat i Anden att sluta i köttet, och då är det ändå han, som tagit hem spelet.

Håll styrfart

Samtidigt som man måste varna alltför ivriga och självsäkra personer för att ta för stora kliv i början, måste man också uppmuntra obeslutsamma och ängsliga personer att våga sätta sig i rörelse. Det är oftast inte någon större katastrof att göra misstag. Du kan inte lära dig att vandra i Anden utan att göra fel ibland. Du lärde dig inte att gå på dina två fötter utan att snubbla i början. Detsamma gäller här. Obeslutsamma människor vill ofta förbli sittande, tills den överväldigande säkerheten kommer över dem. Det gör den i regel inte. Man får börja vandra efter den visshet, som man har. Under vandringen växer vissheten, om det visar sig, att man är på rätt väg. En båt lyder inte roder, förrän den fått upp en viss fart. Så är det som regel också med vandringen i Anden. Du behöver en viss styrfart, för att Gud skall kunna leda dig.

Livets träd

I lustgården stod från början två träd. Av livets träd fick människan lov att äta fritt, medan frukten från kunskapens träd var förbjuden. I den svenska bibelöversättningen kallas det senare trädet "kunskapens träd på gott och ont". I själva verket borde det heta "kunskapens träd om gott och ont", ty den kunskap, som trädet förmedlade, var just lagens kunskap om gott och ont. Syndafallet innebar, att människan skaffade sig en egen kunskap om rätt och fel som en grundval för sitt handlande. Hon blev därigenom oberoende av Gud och gjorde uppror mot Gud.

Vandringen i Anden är det liv, som har med livets träd att göra. Alla andra livsformer utgår på ett eller annat sätt från kunskapens träd. Av detta förstår vi, att vandringen i Anden inte i första hand är en kunskapsprocess. De båda träden står där i lustgården som varandras motsatser, och därför kan vi fråga, vad som är motsatsen till kunskapens träd. Vad står livets träd för? Svaret är gemenskap. Gud själv är livet. Han är inte bara levande - han är livet. Allt som lever gör det, därför att det fått liv från Gud. Det eviga liv, som livets träd är ett uttryck för, är ett gemenskapsliv med Gud. Att leva i fariseisk laglydnad eller att leva utan några moralbegrepp alls är att leva utan egentlig gemenskap med Gud. Inget hindrar att man är religiös som fariséerna. Det som räknas är inte min uppfattning om Gud och mina seder och bruk utan min faktiska gemenskap med Herren. Kunskapens träd är sålunda lagens träd, medan livets träd är gudsgemenskapens träd.

Ingen trälldom

Nybörjaren gör lätt det misstaget, att han förvandlar vandringen i Anden till en krånglig variant av laglydnad. Tillkrånglingen består däri, att Guds vilja inte är allmängiltig utan måste lyssnas in speciellt för varje person. Utöver mödan att följa Guds vilja har man också svårigheten att uppfatta den. Av detta synsätt blir många så ängsliga, att de till sist inte vet, om de skall ta på sig bruna eller svarta skor utan att först fråga Gud. Men vandringen i Anden är inte en trälldomslydnad, där lydnadens innehåll ges så att säga på telegrafisk väg i stället för att komma skrivet på papper, lika för alla. Tror vi det, så är vi kvar i laglydnadstänkandet, och kunskapens träd har ännu makt över oss. Eftersom Gud, som vi tidigare sett, kan utföra alla prestationer själv, är tyngdpunkten i vandringen i Anden förlagd till gudsgemenskapen. Ut ur min faktiska gudsgemenskap föds en längtan fram att göra gärningar, som inspirerats av den helige Ande. Det är detta, som Paulus åsyftar, när han säger, att Kristi kärlek tvingar honom (2 Kor 5:14). Lagens träd kan informera oss om vilka behov som finns och vad Gud förväntar sig. Det kan däremot inte förse oss med kärlekens drivfjäder. I

den mån något blir gjort, sker det med någon av köttets två drivfjädrar. Den ena är högmodet och självhävdelsen, lusten att prestera något och lyckas med något. Den andra är fruktan för att misslyckas, göra bort sig eller fruktan för dom och straff. Den senare upplevs i allmänhet som dåligt samvete.

Kärlek och inte teknik

Nybörjaren gör som sagt lätt det misstaget, att han tror, att vandringen i Anden främst är en fråga om att höra Guds röst. Därför är han ständigt på jakt efter tekniker, som skall göra det möjligt för honom att så lättvindigt som möjligt snappa upp Guds vilja. Man håller sig framme, där profetiska budskap uttalas. Man tar gärna mannakorn för att finna ut Guds vilja etc. Men då har man missförstått nästan allsammans. För den svaga länken i kedjan är inte informationen om Guds vilja för ens liv, utan den ömtåliga punkten ligger i att ens gudsgemenskap måste få lov att växa sig så stark, att man ur sitt inre flödar över i kärlek. Och den kärleken mäts inte i känsloupplevelser utan i beredvillighet att dela Kristi lidanden.

Trons lydnad kännetecknas därför inte främst av att det är en personligt utformad lydnad med en personligt tillägnad kunskap om lydnadens innehåll. Dess djupaste kännetecken är i stället, att det handlar om en lydnad framsprungen ur en Gudsgemenskap, som blivit så nära och personlig, att Guds kärleksperson fått tillfälle att prägla och förvandla ens egen personlighet. Vandringen i Anden är sålunda en lydnad med kärleken som drivfjäder, medan all annan lydnad antingen har högmodet eller fruktan som drivkraft. Det är drivfjädern, som är det centrala, inte hur informationen om lydnadens innehåll har överbringats från Gud till människan .

I församlingen i Kolosse fanns det olika grupper med var sitt synsätt på lydnadens problem. I Kolosserbrevet 2:8 säger Paulus:

“Se till att ingen får bortföra er såsom ett segerbyte genom sin tomma och bedrägliga ‘vishetslära’, i det att han åberopar fäderneärvda människomeningar och håller sig till världens ‘makter’ och inte till Kristus.”

Här fanns det sålunda grupper med fäderneärvda människomeningar, d.v.s. traditioner och bud, regler och lagar. Det var den gamla vanliga laglydnaden. Den ställs ofta i skamvrån, när det blir väckelse. Då vill man hellre ha uppenbarelse och ledning av Anden. Låt oss därför lyssna till hur Paulus förmanar en annan grupp i samma församling (vers 18-19):

“Låt inte segerlönen tagas ifrån er av någon, som har sin lust i ‘ödmjukhet’ och ängladyrkan och gör sig stor med sina syner, någon som utan orsak är uppblåst genom sitt köttliga sinne och inte håller sig till honom som är huvudet, honom från vilken hela kroppen vinner sin tillväxt i Gud, i det att den av sina ledgångar och senor får bistånd och sammanhållning.”

Här finner vi ett exempel på människor, som tar emot uppenbarelser av olika slag. Men vandringen i Anden är inte en uppenbarelselydnad till skillnad från laglydnad, utan den är ett uttryck för gudsgemenskap och drivs av kärlek. Paulus talar om män-

niskor, som blir uppblåsta genom sina uppenbarelser och som därför lever i en mer eller mindre individualistisk uppenbarelselydnad. Naturligtvis är detta lika lite lydnad som den fariseiska budlydnaden.

Den hårda "andligheten"

Det kan vara svårt att veta, hur stor beredvillighet man egentligen har att dela Kristi lidanden. Därför kan det tyckas svårt att veta, om man egentligen är driven av kärlek eller inte. Men det finns en enkel kontrollmöjlighet. Blir du uppblåst av dina uppenbarelser och din vandring i Anden, så att du börjar förakta människor, som inte lever i samma fina lydnadsform som du själv, så är du inte driven av Guds Ande. Om din personliga lydnadsvandring leder dig till att förakta andra kristna, så att du själv avsondrar dig från församlingen i förakt och avståndstagande, så är det inte mycket värt, att du söker uppenbarad kunskap om hur ditt liv skall gestalta sig. Din Gudsgemenskap måste i så fall fördjupas ända till dess, att du blivit renad från förakt och högmod. Man kan ha anledning att vakta på sig, så att inte vandringen i Anden blir en effektiv men hård och kall uppenbarelselydnad i stället för att vara den kärlekslydnad, som den från början var avsedd att bli.